

TERCHOVÁ

Dvojmesačník všetkých Terchovčanov | www.terchova.sk | Ročník 19 | Číslo 6/2008 | Cena 30 Sk (1 €)

TERCHOVÁ MÁ TALENT

PETER CABADAJ

Úspešné ťaženie Martinky Bobáňovej v nedávno skončenej (a mimoriadne sledovanej) televíznej šou opätovne potvrdilo starú známú skutočnosť, že Terchová mala vždy šťastie na talenty, ktoré svojím umom a fortieľom šírili v rôznych historických obdobiach dobré meno našej obce doma i v medzinárodných reláciách. Aj na stránkach týchto novín sme počas uplynulých devätnástich rokov predstavili množstvo talentovaných ľudí z rozličných

oblastí kultúrneho, umeleckého, duchovného, spoločenského či vedeckého života. Tieto vzácne osobnosti mali schopnosť ponúkať nám ostatným v každom čase i nečase inšpiratívne podnety a impulzy. V plnej miere to platí aj o súčasnosti. Ukazuje sa, že čas, ktorý žijeme, nie je jednoduchý. A budú zrejme ešte ťažšie časy. Hodnoty sa pokrivila a krivia sa naďalej. Tak je. Na druhej strane zas neplatí tvrdenie, že sa v našich končinách nedá žiť dôstojne.

Vždy sa dá a bude sa dať. Treba veriť, vedieť a vydržať. Minulosť nás učí, že vždy jestvovalo zopár jedincov – talentov, ktorí to dokázali. Parafrázujúc národného barda Hviezdoslava, ďakujeme na kolenách Bohu, že požehnal nám talenty. Ak už sme teda dostali od Boha do vienka akýkoľvek talent, pestujme ho a rozvíjajme, lebo len tak sa môžeme aspoň skromne poďakovať Najvyššiemu za tento neoceniteľný dar. Žiaľ, nájdu sa ale aj takí, čo si nikoho a nič nevážia, nectia. Pre nich platí, že si premrhávajú vlastný talent a stávajú sa úbohým ľudským tieňom bez hodnotového zázemia, empatie, spolupatričnosti...

Keďže sa nemilosrdne blíži koniec roka, tak mi dovoľte, aby som zavinšoval rodákovi i všetkým ľuďom dobrej vôle milostiplné prežitie vianočných sviatkov a v novom roku 2009 pevné zdravie, rodinné šťastie, životný optimizmus a čo najviac hrejivých ľudských skúseností. A nezabúdajme si všímať, no najmä porozumieť a podporiť naše talenty. Veď talent je nielen dar Boží, ale aj kolektívna pamäť, pričom pamäť koncentrovaná do vnútorného ústrojenstva jednotlivca ponúka každému z nás príležitosť sa aspoň o pomyselný stupienok prekonať i polepšiť. Preto vážme si talenty!

Fotografia - Katarína HALAPIOVÁ

Aktuálne informácie obecného úradu – Rozhovory – **Reportáže** – História – **Profily osobností** – Recepty – **Športové spravodajstvo** – Humor – **Poézia** – Reminiscencie – **Výtvarné umenie** – Príspevky detí – **Krížovka** – Pôsobivé fotografie + **ďalšie zaujímavosti**. To všetko nájdete v poslednom tohtoročnom čísle novín Terchová, ktorým sa uzatvára 19. ročník ich vydávania.

» Myšlienka na tento čas

Niet archaických tém. Nech berieš do dlane čokoľvek, máš iba dve možnosti: alebo na to vidíš, alebo nevidíš. Všetky ostatné prívlastky zahmlievajú podstatu.
Milan Rúfus

» Ešte raz
o Jánošíkových
dňoch 2008 (8-9 strana)

» Životné jubileum
futbalovej legendy:
Adolf Scherer (26 strana)

» Nestal som sa
misionárom v tradičnom
slova zmysle... (14-15 strana)

» Skupina Arzén
má za sebou 25 rokov
existencie (21 strana)

O VÝCHOVE

JÁN HALAMA SVD / SPRÁVCA FARNOSTI

Potrebuje viac charaktery alebo tých, čo budú stavať domy, tých, ktorí nás užívia, ktorí budú robiť peniaze? Možno si povieť, že je to zle položená otázka, veď je možné jedno i druhé. Predsa len ostanem pri tej otázke.

Mňa trápi ešte niečo iné. Každá generácia potrebuje dostať to isté. Výchovu a hodnoty – ľudské i kresťanské. Čo sú to hodnoty? Moje laické vysvetlenie je: Hodnoty sú silné presvedčenia o tom, ako má život vyzeráť. Podľa tých presvedčení sa riadim a ak sa neriadim, snažím sa korigovať, aby som podľa nich žil. Tieto presvedčenia nasávam od druhých ľudí, postupne ich sám prehodnocujem, a to najlepšie z nich sa snažím nejako urobiť svojim. Že sa tak deje s úplnou pravidelnosťou, potvrdí každý pedagóg. Keď chlapec na základnej škole hovorí iba o autách a peniazoch, vieme si predstaviť, o čom hovorí jeho otec. Lepšie povedané, vieme si dobre predstaviť, o čom nehovorí. Alebo si vieme predstaviť, že tam ani nie je fyzicky prítomný a ak aj fyzicky je, výchovne nie je. Keď tak antivýchovne...

Ak chlapci rozprávajú o tom, že s otcom urobili to alebo ono, je to v poriadku. Nejaký k podstate chlapca a muža patrí to, že tvorí materiálne hodnoty, robí vonkajšie veci. Ale tvorí ich pre niekoho, a to je vzťah. Ak však chlapec hovorí iba o svojom počítači, o tom, koľko má peňazí, je vidno, že žiadny vzťah nemá, ani s otcom ani s inými. Vecami, ktorými sa chváli, iba zakrýva svoj komplex, teda fakt, že si nevie poradiť vo svete ľudských vzťahov. Lebo ho nikto nenaučil byť vo vzťahoch. Chlapci si nahrádzajú otcov kamarátmi, ktorí sú silnejší v reči a odvážnejší v činení rôznych výstredností. V lepšom prípade sa identifikujú s trénerom, učiteľom, starším chlapcom v susedstve, nikdy i s kňazom. Ale tá potreba idenfifikovania sa tu je. Vidíme veľmi výrazne, ako chlapci, ktorých otcovia sú ďaleko, priam visia názorovo na starších chalanoch, alebo sa chcú pred mladšími ukázať, že sú „frajeri“. To všetko patrí k „hre“. Táto hra je však život.

Nezabúdajme teda, najmä otcovia, ale nielen oni, že každý náš čin, každé naše slovo alebo aj mlčanie, každé konanie či nekonanie, deti a mládež okolo nás nasávajú. Nie nadarmo Ježiš hovoril, že kto pohorší jedného z najmenších, bolo by lepšie, keby mu priviazali mlynský kameň na krk a hodili ho do mora. Beda pre pohoršenia. Lenže, čo v prípade, keď sa pohoršenie stáva normou? Keď si nepriznáme chybu, ba ju obhajujeme, robíme zo svojich chýb cnosť. Učíme tak druhých, ako sa majú správať. Lenže slepý často vedie slepého a obaja padnú do jamy.

Matka má v prípade neprítomnosti otca neľahkú úlohu. Zvládnuť domácnosť a zvládnuť aj výchovu. Ani v tom prípade by však nemala matka vytlačiť otca z jeho pozície. Je obdivuhodné, čo všetko žena, matka zvládne. Ale neraz by malo väčšiu hodnotu, keby nebolo vždy dokonale podľa jej predstáv a prenechala niečo z výchovnej úlohy manželovi, otcovi. Nemusí mu vešať na nos, čo všetko deti urobili a neurobili, hneď ako sa objaví vo dverách domu. Nemusí všetko hneď vyriešiť. Stačí, že v rodine otec je a má tam miesto; už to má veľký výchovný význam. Už to dáva veciam rovnováhu.

Ženy a matky dokážu geniálne sprostredkovať svojim deťom to, čo považujú za dôležité a hodnotné. Deti sa veľa učia od svojich matiek. Matky dokážu svojim deťom odovzdať hodnoty, lebo svoje deti poznajú, vedia, ako im to majú povedať. Rizikom však je, keď sa matka na svoje deti naviaže a ide jej viac o to, aby deti boli pri nej, ako o to, aké tie deti sú.

Každý z nás dostáva dary potrebné pre osobný život i pre výchovu. Dary sa musia dopĺňať. Otcovia i matky majú svoj neodhateľný podiel na výchove detí, každý svojim spôsobom. Nezabúdajme však, že najväčším darcom je sám Boh. Nikto z nás nie je dokonalý. Ak chceme obstať, v osobnom živote i vo výchove, musíme rátať s tým, že Boh sám obdarúva naše deti a neraz ich aj sám vedie, vnuká im myšlienky dobra, pravdy a krásy. Stačí iba spolupracovať. My nemusíme nič vymýšľať ani tvoriť od nuly. Väčšinu hodnôt máme v sebe, zdedili sme ich jednoducho od našich rodičov a od iných ľudí. To všetko, čo sme videli, nasali, počuli a skúsili, je dnes súčasťou nášho názoru na život. Nezabúdajme, že teraz sme my na rade, aby sme niečo odovzdali. Ak sa vzádnme svojej úlohy, vytvoríme generáciu prázdnych, unudených a nebezpečných ľudí. Budú síce zarábať peniaze a možno aj stavať domy, ale či sa v nich bude dať bývať?

Dúfajme, že áno. Verme, že to zdravé ešte vždy prevláda. Ale samozrejme to nie je. Je to ovocie Božej milosti a ľudskej spolupráce.

Prajem Vám všetkým požehnané sviatky a vo vašich rodinách pokojný nový rok 2009.

POĎAKOVANIE

Klesli ruky, ktoré ťažko pracovali, utíchlo srdce, čo sme milovali. Stíchol dvor, záhrada, dom, už nepočuť tvoj hlas, tvoje kroky v ňom. Odišiel si od nás v dial, tou cestou, ktorou musí prejsť každý sám.

Úprimne ďakujeme celej rodine, známym, priateľom a susedom za prejavenu sústrasť a kvetinové dary na poslednej rozlúčke s našim drahým manželom, otcom, svokrom a starým otcom **VIKTOROM DUBEŇOM**, ktorého si všemohúci Boh k sebe povolal dňa 19. októbra 2008 vo veku 74 rokov.

Smútiaca rodina

„Sú ľudia, ktorí pre nás v živote znamenajú viac ako ostatní. O to ťažšie je naučiť sa bez nich žiť!“

Úprimne ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym za prejavy sústrasti, kvetinové dary a dôstojnú rozlúčku s našim drahým manželom, otcom, synom, bratom a švagrom **JÁNOM ROMANČÍKOM**, ktorý nás navždy opustil dňa 9. novembra 2008 vo veku 45 rokov.

S úctou s láskou spomínajú manželka s deťmi a ostatná rodina

Keď nové ráno nastalo, tvoje srdce biť prestalo. Láska je v spomienke, spomienka v žiali, odišla navždy tá, ktorú sme radi mali.

Ďakujeme všetkým priateľom a známym za prejavenu sústrasť a kvetinové dary pri poslednej rozlúčke s našou drahou mamou, starkou a krstnou mamou **ANNOU BOBÁŇOVOU** z Terchovej

Aj keď už nie ste medzi nami, v našich srdciach ste stále s nami.

Úprimne ďakujeme všetkým príbuzným, priateľom, susedom a známym za prejavy sústrasti, kvetinové dary a dôstojnú rozlúčku s našou milovanou mamou, starou a prastarou mamou **ANNOU LAURENČÍKOVOU**, ktorá nás opustila dňa 30. mája 2008 vo veku 87 rokov.

S láskou a úctou spomínajú deti s rodinami

SPOMIENKA

Do večnosti odišli ste spať, zaplakal každý, kto vás mal rád. Odišli ste od nás, my ostali sme v žiali, no vždy budete žiť v srdciach tých, ktorí vás milovali.

Dňa 26. októbra 2008 sme si pripomenuli 1. výročie smrti nášho syna, brata, uja, strýka, krstného otca, synovca a švagra **LUBOŠA RECHTORÍKA**.

S láskou a úctou spomína mama, brat, sestra s rodinami a ostatná rodina

Dňa 29. októbra 2008 sme si pripomenuli 5. výročie smrti nášho drahého manžela, ocka, starého ocka, svokra, brata a švagra **FRANTIŠKA RECHTORÍKA**

S láskou a úctou spomínajú manželka, syn Miloš, dcéra Danka s rodinami a ostatná rodina

Dňa 3. novembra 2008 sme si pripomenuli 1. výročie smrti nášho drahého manžela, ocka, starého ocka, brata, svokra a švagra **VIKTORA RECHTORÍKA** z Kysuckého Nového Mesta – rodáka z Terchovej

S láskou a úctou spomína manželka Valika, synovia Viktor, Vladimír, dcéra Zuzka s rodinami a celá rodina.

„I keď nie si už medzi nami, v našich srdciach si stále s nami!“

Dňa 6. novembra 2008 sme si pripomenuli 3. výročie, čo nás navždy opustil náš otec, starý otec a svokor **JOZEF BOBÁŇ** z Terchovej

S láskou a úctou spomína smútiaca rodina

Odišiel si cestou, ktorou kráča každý sám, len brána spomienok zostala otvorená dokorán.

V tomto roku sme si pripomenuli už 22. výročie čo nás navždy opustil náš drahý manžel, otec, starý a prastarý otec **KAMIL BOBÁŇ**. Kto ste ho poznali, venujte mu s nami tichú spomienku a modlitbu.

Manželka a deti s rodinami

Kto mal rád nezabúda, kto poznal spomenie si.

S bolesťou v srdci sme si pripomenuli 22 výročie smrti nášho milovaného otca, starého a prastarého otca **PAVLA LAURENČÍKA** Venujte mu s nami tichú modlitbu a spomienku

Deti s rodinami

PROGRAM SV. OMŠÍ A PODUJATÍ

v Kostole sv. Cyrila a Metoda v Terchovej počas vianočného obdobia r. 2008/9

DÁTUM	DEŇ	LITURG. SLÁVENIE	ČAS SV. OMŠÍ A PODUJATÍ
21. 12. 2008	NEDEĽA	IV. adventná nedeľa	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov) 10.30
22. 12. 2008	PONDELOK	advent	6.30 (roráty), 17.00
23. 12. 2008	UTOROK	advent	6.30 (zakončenie rorátov), 17.00
24. 12. 2008	STREDA	Štedrý deň	6.30, 24.00 (Polnočná sv. omša)
25. 12. 2008	ŠTVRTOK	Narodenie Pána	8.30, 9.40 (Domov dôchodcov) 10.30 15.00 (Jasličková pobožnosť)
26. 12. 2008	PIATOK	Sv. Štefan, mučeník	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov), 10.30 Popoludní koledovanie detí Dobrej noviny
27. 12. 2008	SOBOTA	Sv. Ján apoštol a evan.	6.30, 17.00
28. 12. 2008	NEDEĽA	Sv. rodiny Ježiša, Márie a Jozefa	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov), 10.30
29. 12. 2008	PONDELOK	Vianočná oktáva	6.30, 17.00
30. 12. 2008	UTOROK	Vianočná oktáva	6.30, 17.00
31. 12. 2008	STREDA	Sv. Silvester, pápež	6.30, 16.00 (Sv. omša s ďakovnou pobožnosťou na koniec roka)
1. 1. 2009	ŠTVRTOK	Panny Márie Bohorodičky, Nový rok	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov) 10.30
2. 1. 2009	PIATOK	Sv. Bazil Veľký a Gregor Naziánsky, Prvý piatok v mesiaci	6.30, 17.00
3. 1. 2009	SOBOTA	Vianočná féria	6.30, 17.00
4. 1. 2009	NEDEĽA	2. Vianočná nedeľa	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov), 10.30
5. 1. 2009	PONDELOK	Vianočná féria	6.30, 17.00, 18.00 (Novoročný koncert)
6. 1. 2009	UTOROK	Zjavenie Pána	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov) 10.30
7. 1. 2009	STREDA	Vianočná féria	6.30, 17.00
8. 1. 2009	ŠTVRTOK	Vianočná féria	6.30, 17.00
9. 1. 2009	PIATOK	Vianočná féria	6.30, 17.00
10. 1. 2009	SOBOTA	Vianočná féria	6.30, 17.00
11. 1. 2009	NEDEĽA	Nedeľa Krstu Pána	7.00, 8.30, 9.40 (Domov dôchodcov) 10.30

Obecný úrad informuje

UZNESENIE č. 9/2008

zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva Terchová, konaného dňa 7. 11. 2008

NÁVRHOVÁ KOMISIA UZNESENIA:
• **Predседа:** MVDr. Ján Hanuliak • **Člen:** Ing. Milan Laurenčík, Milan Jánošík • **Zapisovateľ:** Ing. František Kadaš
• **Overovatelia zápisnice:** Mgr. Eva Synáková, Anna Šmehýlová
VYSVETLIVKY PRI HLASOVANÍ: **ZA** hlasovanie za; **PROTI** hlasovanie proti; **ZDR** zdržanie hlasovania; - neprítomnosť (nehlasovanie)

A

- berie na vedomie**
- 1. Informáciu zo zasadnutia Obcej rady zo dňa 3. 11. 2008 – priebežne počas zastupiteľstva.
 - 2. Stanovisko Národnej banky Slovenska k situácii DEXIA banka Slovensko, a. s.
 - 3. Dopravnú situáciu na ceste č. II/583 – rokovanie zo dňa 23. 10. 2008
 - 4. Žiadosť obyvateľov Hornej Tižiny o riešenie krízovej situácie miestneho vodovodu
 - 5. Vyhotovený geometrický plán v súvislosti so zachovaním rezervoára pitnej vody v lokalite Vršky pre občanov Vyšného konca
 - 6. Informáciu zo školskej rady ohľadom výberového konania na riaditeľa Základnej školy s materskou školou

B

- 1. schvaľuje**
» Udelenie Ceny obce Terchová – čestné uznanie Vladimírovi Križovi

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- 2. schvaľuje**
» Udelenie Ceny obce Terchová – čestné uznanie in memoriam Štefanovi Hanuliakovi

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- 3. schvaľuje**
» Uzatvorenie zmluvy na vykonávanie zimnej údržby miestnych komunikácií s AGRO ROZSUTEC, Jaroslav Konštiak, 013 06 Terchová 717

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- 4. schvaľuje**
» Uzatvorenie zmluvy na vykonávanie zimnej údržby miestnych komunikácií s Jánom Holkom ml., Horná Tižina 112, 013 06 Terchová za tých istých podmienok, ako pre AGRO ROZSUTEC, t.j. 580,- Sk/hod.

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- 5. schvaľuje**
» Žiadosť Ing. Alojza Holúbka, Dlabačova 31, 010 01 Žilina o vyjadrenie k zámeru o prekrytie časti potoka na pozemku KN parc. č. 1639/1 v kat. území Terchová s podmienkou polozenia rúr o priemere 60 – 80 cm

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- 6. schvaľuje**
» Žiadosť Lesov SR Žilina o poskytnutie náhradného ubytovania za podmienky, že dotknutý nájomca podá žiadosť o pridelenie nájomného bytu a obec bude disponovať voľným bytom, pričom žiadateľ bude spĺňať podmienky pre pridelenie nájomného bytu

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

C

- súhlasí**
» S Integrovanou stratégiou rozvoja územia mikroregiónu Terchovská dolina pre prístup LEADER

» HLASOVANIE		MVDr. J. Hanuliak	ZA	V. Mažgút	ZA	A. Šmehýlová	ZA
Mgr. V. Berešíková	ZA	M. Jánošík	ZA	Ing. J. Panták	—	Ing. M. Zajac	ZA
J. Dávidík	ZA	Ing. M. Laurenčík	ZA	Ing. E. Synáková	ZA	F. Zicho	—

- D odporúča:** » V súvislosti s výstavbou „Drevenice Vršky“ vyšpecifikovať písomne všetky kompenzačné riešenia medzi Obcou Terchová a firmou Optima consulting, s. r. o., Žilina

Dopravná situácia na Bielom Potoku
V súvislosti so zhoršenou dopravnou situáciou, najmä v dôsledku zvýšeného počtu motorových vozidiel, ktoré cez Terchovú prechádzajú, a nedodržiavania premávkových predpisov, sa na Obecný úrad v Terchovej obrátili občania Bieleho Potoka s petíciou, prostredníctvom ktorej žiadajú riešenie tejto zložitej situácie.
Vedenie obce preto zvolalo dňa 23. 10. 2008 rokovanie o danom probléme, na ktoré pozvalo všetky dotknuté inštitúcie. Na rokovaní sa zúčastnili za OR PZ – dopravný inšpektorát Mgr. pplk. Jozef Padyšák, za OO PZ Terchová Mgr. Lubomír Franek, za ŽSK, odbor dopravy Ing. Seifert, ktorí so starostom Viktorom Vallom, zástupcom starostu Ing. Mariánom Zajacom a prednostom obecného úradu Ing. Františkom Kadašom rozobrali dopravnú situáciu v inkriminovaných úsekoch na ceste č. II/583. Účastní boli aj zástupcovia občanov Bieleho Potoka.
Po dôkladnej diskusii a hľadaní možností na zlepšenie danej situácie sa prijali dohody, ktoré hovoria nasledovne. Mgr. pplk. Jozef Padyšák prisľúbil obvodnému oddeleniu (Mgr. Franek) v Terchovej výpomoc v podobe zmiešanej hliadky, ktorá bude merať rýchlosť, ako aj pridelenia laserového radaru, ktorý bude po zaškolení príslušníkov PZ k dispozícii na OO PZ v Terchovej. Podľa šéfa dopravného inšpektorátu by sa na uvedenej komunikácii mohla situácia koncom roka zlepšiť otvorením cesty, ktorá bude spájať Kysuce s Oravou (Nová Bystrica – Oravská Lesná). Výrazným zlepšením situácie ohľadom bezpečnosti chodcov bude vybudovanie odkanalizovania a následne chodníka na úseku 1,6 km Nižní Berešovia – Ostrvné, ktoré investor ŽSK už začal realizovať.
Vedenie obce verí, že spomínané riešenia zlepšia situáciu občanov Bieleho Potoka i návštevníkov nášho kraja, hoci sme si vedomí, že ich úplne nevyriešia. Úplné riešenie situácie, k všeobecnej spokojnosti, predstavuje len väčšia ohľaduplnosť a dodržiavanie zákona a disciplíny zo strany všetkých účastníkov dopravnej prevádzky. **OBCENÝ ÚRAD**
Obecná polícia informuje

Dňa 1. 11. 2008 vo večerných hodinách bol na benzínovej stanici v Terchovej spáchaný zločin lúpeže v štádiu pokusu, ktorého sa dopustili dvaja zamaskovaní a ozbrojení páchatelia. Vzhľadom na to, že v televíziách Markíza a JOJ boli odvysielané skresľujúce informácie, chcem vás, vážení spoluobčania, oboznámiť, ako k tejto udalosti v skutočnosti došlo.
Dňa 1. 11. 2008 vykonávala hliadka Obcej polície Terchová v zložení Martin Krištofik a René Vallo pochôdzkovú službu. Po 20.00 hod. sa zdržiavali na benzínovej stanici v Terchovej. Asi o 20.15 hod., pri odchode z predajne benzínovej stanice, sa vo dverách stretli s dvoma osobami, ktoré boli zamaskované kuklami; jedna z nich bola ozbrojená pištoľou. Po zbadaní príslušníkov obcej polície sa tieto osoby dali na útek, pričom každá bežala iným smerom. Príslušníci obcej polície začali prenasledovať osobu, ktorá bola ozbrojená pištoľou. Po krátkom prenasledovaní sa ju podarilo zadržať. Po zaistení zbrane a miesta činu privolali hliadku Obvodného oddelenia PZ Terchová a zadržanú osobu jej odovzdali. Neskôr vyšlo najavo, že išlo o plynovú pištoľ.
JÁN HOLKA / NÁČELNÍK OBCEJ POLÍCIE TERCHOVÁ

Fotografia - František MUCHA, st.

Rozsutce

Rozsutcov majestáť
posadené v snehu
a mesiaca lampáš
ostriebrieva ich bielu nehu

Bol som na prechádzke
bolo mínus dvadsať
zadivávaný na Rozsutce
nechcelo sa mi domov vracat'

Mráz sa ticho vkrádal
večer na Kýčeru
v mrazivom túlaní
posilňoval som vieru

Dumkajúc nad dneškom
schádzam do doliny
prešiel som videl som
kopce pomohli mi

- zaj -

Vážení spoluobčania, návštevníci Jánošíkovho kraja, milí priatelia!
Vinšujeme vám pozhnané, šťastné a veselé prežitie vianočných sviatkov. V novom roku 2009 želáme pevné zdravie a veľa úspechov tak v osobnom, ako i pracovnom živote. Pevne veríme, že sa budeme stretávať v dobrom zdraví, fyzickom i duševnom, aj naďalej.
Srdečne všetkých pozdravujú
Viktor Vallo / starosta Obce Terchová
pracovníci Obecného úradu a Miestneho kultúrneho strediska Terchová

RODÁCI RODÁKOM

alebo nezabudli sme

REDAKCIA

Vladimír Križo

narodený 12. 9. 1928 v Terchovej

Fotografia - Milan KOSEC

Fotografia - Katarína HALAPIOVÁ

Do publikácie Keď sa povie Terchová – vyznanie rodisku náš jubilant napísal, že asi ako deväťročný vystúpil na vrchol Veľkého Rozsutca, o rok-dva aj na Veľký Kriváň. Ani nie štrnásťročný zlyžoval Stoh smerom do Stohového sedla a prešiel na lyžiach časť hrebeňa Malej Fatry. Hory a okolité kopce mu učarovali, stal sa ich dôverným znalcom i propagátorom. S tým bezprostredne súvisela aj jeho práca v Horskej službe, ktorú vykonával v rokoch 1964 až 1988.

Vladimír Križo sa v zložitých povojnových rokoch zaradil medzi hŕstku mladých nadšencov, ktorí začali na zhorenisku Terchovej prebúdať z vojnového spánku športovú a kultúrnu činnosť. Títo zánietenci a idealisti sa museli borieť so všakovými problémami, často, žiaľ, aj s nepochopením. Vladimír Križo si však dobre uvedomoval, že ak tu chce žiť, musí pomôcť pri vytváraní dôstojných životných podmienok.

Ako turistický sprievodca veľmi rád odpovedal na otázku, odkiaľ pochádza. V každom čase i nečase sa vždy hrdo hlásil k svojej rodnej obci a hrialo ho pri srdci každé slovo návštevníkov, ktorí sa pochvalne vyjadrovali o kráse tunajšej prírody. Aby sme však nehovorili v minulom čase, poopravíme sa. Aj dnes sa hrdo hlási k svojej rodnej obci a hreje ho pri srdci každé pochvalné slovo na jej adresu.

Vladimír Križo je spoluautorom niekoľkých publikácií, z ktorých pripomenieme aspoň monografiu Terchová – vôbec prvú o našej obci! Nemožno obísť ani jeho dlhoročnú spoluprácu s novinami Terchová, podiel pri príprave a realizácii Jánošíkových dní a mohli by sme ešte dlho pokračovať vo výpočte ďalších aktivít. Nie náhodou sa teda o ňom medzi priateľmi hovorí, že je žijúcou kronikou našej obce.

Čerstvý osemdesiatnik Vladimír Križo sa v uplynulých desaťročiach významne zaslúžil o propagáciu, ako aj o športový, spoločenský i kultúrny rozvoj Terchovej. Do ďalších rokov mu úprimne želáme pevné zdravie, rodinné šťastie, životný optimizmus a neutíchajúci zmysel pre humor, ktorým je taký povestný.

V piatok 14. 11. 2008 vyvrcholili na tunajšom obecnom úrade Dni sv. Martina slávnostným udelením ocenení rodákovi, ktorí sa významne zaslúžili o všestranný rozvoj Terchovej. Ocenenia si z rúk starostu obce Viktora Vallu a jeho zástupcu Mariána Zajaca prevzali jubilant Vladimír Križo (pri príležitosti 80. výročia narodenia) a Štefan Hanuliak in memoriam (pri príležitosti 20. výročia úmrtia) – v zastúpení manželky. Program, ktorý mal vysokú spoločenskú úroveň, moderoval Rudolf Patrnčíak a účinkovali v ňom Peter Cabadaj, Bratia Muchovci, Mária Janičíková, Veronika Zajacová, Zuzana Patrnčíaková a Trio z Chotára. V nasledujúcej časti uverejňujeme zdôvodnenia ocenení, ktoré odznali na tomto podujatí.

Štefan Hanuliak

narodený 7. 12. 1930 v Terchovej, zomrel 21. 12. 1988 v Terchovej

Fotografia - Milan KOSEC

Štefan Hanuliak sa do širšieho povedomia zapísal najmä ako vychýrený ľudový rezbár a výmyselník, ktorý vždy hýril zaujímavými nápadi. Ako rezbár kontinuálne nadviazal na bohaté domáce tradície. Začal výrobou črpákov, no postupne vo svojej tvorbe rozvíjal aj staré pastierske námety, citlivo obohacované o rôzne jánošíkovské a iné motívy. Bol dôverným znalcom kultúrneho dedičstva rodnej obce, ktoré rozvíjal, posúval i prehlboval po formálnej aj námetovej stránke. Vlastnou rozmanitou tvorbou tak dôstojne reprezentoval nielen seba a svoju rodinu, ale aj Jánošíkov kraj. Žiaľ, viacero pozoruhodných nápadov a rozrobených zámerov už zrealizovať nestihol.

Najvýznamnejšie dielo Štefana Hanuliaka predstavuje bezpochyby Terchovský betlehem, ktorý je už vyše 30 rokov nainštalovaný v tunajšom Kostole svätých Cyrila a Metoda. Ako autor si prizval k spolupráci Jozefa Holúbka a Štefana Krištofika. Spoločným úsilím zrealizovali betlehem, pozostávajúci z troch navzájom umne prepojených častí. Prvá znázorňuje „starú Terchovú“ so svojimi remeslami a charakteristickým dobovým koloritom, druhá miesto Ježišovho narodenia – „skromný Betlehem“ – a tretia „prepychový Jeruzalem“. Po smrti Štefana Hanuliaka nadviazali na ušľachtilú myšlienku jeho synovia Jozef, Ján, František a ich menovec Ján Hanuliak. V celej svojej majestátnej kráse a pôsobivosti sa Terchovský betlehem rozozvučí počas populárnej Jasličkovej pobožnosti, ktorá sa v miestnom chráme koná vždy na sviatok Božieho narodenia.

Štefan Hanuliak, ktorý nás pred 20 rokmi predčasne opustil, sa zaslúžil o rozvoj ľudovej tradície v rodnom Jánošíkovom kraji a ako umelecký rezbár významne prispel k propagácii Terchovej a jej duchovného života.

Ešte raz o Jánošíkových dňoch 2008

PETER CABADAJ

Hoci je 46. ročník medzinárodného folklórneho festivalu Jánošíkove dni (31. 7 – 3. 8. 2008) už dávnejšie uzavretou kapitolou, predsa len sa ešte raz k nášmu najväčšiemu i najznámejšiemu podujatiu vrátime. Príspevok šéfdramaturga tohto renomovaného podujatia Petra Cabadaja je pokusom o komplexnejší pohľad na obsahovú podobu a súvislosti terchovského „štátneho sviatku“, ktorý sa v roku 2008 niesol v znamení 320. výročia narodenia a 295. výročia popravy Juraja Jánošíka.

Fotografia - Milan KOSEC

Hneď na úvod sa žiada zdôrazniť, že aj napriek hrozbe prudkého dažďa, ktorá ako Damoklov meč visela najmä nad sobotňajším večerným programom v amfiteátri Nad bôrami, sa napokon všetky programové celky uskutočnili tak, ako boli zamýšľané a propagované na oficiálnych festivalových tlačovinách.

Organizačný štáb 46. ročníka Jánošíkových dní sa podľa potreby schádzal od januára a v dostatočnom časovom predstihu, bez nervov a stresov, mohol priebežne riešiť podstatné záležitosti i rôzne detaily. V dôsledku toho sme už v máji mali vytlačené pozvánky a koncom júna plagáty, ktoré sa okamžite distribuovali na príslušné miesta.

PROPAGÁCIA PODUJATIA

Z pohľadu propagácie bola zásadnou novinkou skutočnosť, že sme po troch rokoch zmenili celkový

vizuál. Po Igorovi Štrbíkovi dostal na základe výberového konania príležitosť iný martinský výtvarník Ján Novosedliak. Zverenej náročnej úlohy sa zhostil dobre, takže naša spolupráca bude pokračovať aj v roku 2009.

Propagácia festivalu má už viac rokov svoj stabilný profil, ktorého cieľom je dostať Jánošíkove dni do čo najširšieho mediálneho priestoru, čo veru nie je lacná záležitosť. Hlavnými mediálnymi partnermi boli v tomto roku televízie TA3, TVA, Slovenský rozhlas, denník Pravda a Rádio ZET, partnermi televízia Patriot, Žilinský večerník a MY Žilinské noviny. Okrem uvedených médií sa informácie o festivale odvysielali aj v Markíze, Slovenskej televízii, Českom rozhlase, či na vlnách rádia Expres a Fajn. Prvé rozhlasové spoty sa v Rádiu ZET „nasadili“ už mesiac pred začiatkom podujatia, ďalšie

(vrátane televíznych) postupne. Od júna boli po území Slovenska rozmiestnené bilbordy.

Osobitne treba vyzdvihnúť a oceňiť prístup priateľov z tlačových agentúr TASR a SITA, ako i osvedčenú kooperáciu so Slovenským rozhlasom, ktorý pripravil viacero hutných vstupov a výstupov, odvysielaných v najsledovanejších časových pásmach. Vrcholom bol bezpochyby priamy prenos z piatkového večerného programu na Rádiu Regina (1. 8. 2008) S veľkým ohlasom sa stretlo Teleráno na Markíze (29. 7. 2008, 6.00 – 8.15 hod.), v rámci ktorého sa formou živých hudobných vstupov (Ťažká muzika – Ján Miho, Ladislav Hanuliak, Rudolf Patrňák), prípravy terchovských jedál (Emil Zajac) a rozhovoru (Marián Zajac, Peter Cabadaj) festival intenzívne propagoval.

Súhrnne sa o Jánošíkových dňoch

2008 odvysielalo v televíziách a rádiách zhruba 420 minút propagácie. Do tohto objemu nie je zaradený filmový dokument Milana Kosca, ktorý sa ešte len odvysielal v STV a niekoľkých regionálnych televíziách. Výrobu televíznych a rozhlasových reklamných spotov sme si zabezpečili vo vlastnej réžii (P. Cabadaj, M. Kosec).

V súvislosti s propagáciou festivalu nemožno obísť ani tradičné tlačoviny. V dostatočnom časovom predstihu bolo vytlačených takmer 6000 materiálov (plagáty viacerých formátov, letáky, katalógy, bulletin, noviny Terchová...). Plagáty propagovali Jánošíkove dni nielen na teritóriu Terchovej, susedných obcí, Žiliny, Oravy, Kysúc, Turca a Bratislavy, ale zásluhou obetavých a vynachádzavých nadšencov (Ján Macho) aj na ďalších miestach Slovenska, či dokonca Moravy.

PROGRAMOVÁ ČASŤ

Najzásadnejšou novinkou tohtoročných Jánošíkových dní bola skutočnosť, že po prvý raz do hlavného programu vstúpil Žilinský samosprávny kraj (ŽSK), ktorý pripravil a finančne zabezpečil festivalové finále (nedela popoludnie).

Prvý festivalový deň dni vyplnili komornejšie ladené programy, ktoré mali vysokú umeleckú i spoločenskú úroveň (autorská výstava rezbára Jána Palka zo Štiavniky, Ozveny z kraja Jánošíka vo svete). Vo štvrtok 31. 7 2008 vedenie obce ocenilo za dlhoročný prínos k rozvoju Terchovej akad. sochára Milana Opalku, Alojza Mucha a Petra Cabadaja. Výstava Dotyky s drevom (J.Palko) sa uskutočnila v priestoroch Krajského kultúrneho strediska v Žiline (Makovického dom). Čestný občan Terchovej Ondrej Demo pripravil v spolupráci so Spolkom hudobného folklóru pri SHŮ, Slovenským rozhlasom – Rádiom Regina Banská Bystrica a svojimi priateľmi pôsobivý program Ozveny z kraja Jánošíka vo svete Záznam programu odvysielal Slovenský rozhlas niekoľko dní po skončení podujatia.

Prvý festivalový deň vyvrcholil predstavením hry Činoherného štúdia z Ústí nad Labem (Česká republika) Jánošík podľa rovnomennej drámy Jiřího Mahena. Samozrejme, boli obavy, ako príjme slovenské publikum českú verziu Jánošíka. Ukázalo sa, že išlo o neopodstatnené obavy. Českí divadelníci (medzi nimi bolo aj niekoľko Slovákov) predviedli špičkový pro-

fesionálny výkon, ktorý prítomní diváci priamo pod sochou hlavného protagonistu deja ocenili dlhotrvajúcim potleskom. A potom bolo spolu s hercami, režisérkou, muzikantmi a manažérom dlho noci o čom rozprávať...

Celkovo sa v rámci 46. ročníka Jánošíkových dní uskutočnilo 25 programových blokov v siedmich priestoroch (amfiteáter Nad bôrami, festivalové šapitó, amfiteáter pod sochou Juraja Jánošíka, vysunutá expozícia Považského múzea, Kultúrny dom A. Hlinku, Makovického dom, Kostol sv. Cyrila a Metoda). V ich rámci vystúpilo vyše tisíc účinkujúcich z piatich krajín Európy (Slovensko, Česká republika, Lotyšsko, Poľsko, Francúzsko). Naznačených 25 programov videlo dovedna takmer 65 000 záujemcov. Veľká a úprimná vďaka divákovi, ktorí nám zachovali svoju priazeň a vernosť.

Druhý festivalový deň otvoril tradičný regionálny folklórny program v réžii Regionálneho kultúrneho strediska. V súčasnosti sa už toto zariadenie nazýva Krajské kultúrne stredisko, čo do budúcnosti ponúka nové možnosti v súvislosti s prezentáciou kvalitných súborov a skupín z celého Žilinského kraja.

Piatkový večer býva pravidelne vyhradený domácim folkloristom všetkých generačných vln. Vlni tento program (najviac divácku účasť) zásadne poznačila nepriazeň počasia, preto sme sa ho rozhodli s malými úpravami zopakovať ešte raz. Režisérovi Ladislavovi Hanuliakovi to nakoniec vyšlo, podľa mňa, k všeobecnej spokojnosti. Počasie „nezradilo“ a plné hľadisko, vrátane prezidenta Ivana Gašparoviča, si tak mohlo vychutnať pravú terchovskú atmosféru. Sprostredkovane si prišli na svoje aj poslucháči Rádia Regina, ktorí program Terchovské noty počúvali v priamom prenose Slovenského rozhlasu.

Sobotňajšie predpoludnie sa nieslo v znamení slávnostného sprístupnenia revitalizovanej stálej expozície Jánošík a Terchová, inštalovanej v priestoroch vysunutej expozície Považského múzea. Počas vernisáže, prirodzene, viac ráz oznelo, že ide o dôstojnú, hmatateľnú a najmä trvalejšiu spomienku na tohtoročné dvojvýročia Juraja Jánošíka.

Hlavný sobotňajší program si vo veľkom amfiteátri nenechal ujsť ani predseda vlády Robert Fico. Ešte necelé dve hodiny pred začiatkom

výdatne a husto pršalo, fúkal silný vietor, oblohu zahalila čierňava. V tej chvíli sme starostlivo zvažovali, čo robiť. Nakoniec dážď ustúpil, hoci v priebehu večera sa minimálne dvakrát pripomenul. Uvedená skutočnosť, žiaľ, poznačila návštevnosť, ktorá nebola taká, aká zvykne bývať v sobotu večer; povedané a napísané inak – amfiteáter nepraskal vo švíkoch. Tí, ktorí prišli, ale určite neľutovali, pretože sa na javisku predstavila skutočná kvalita (FS Šarišan, Kesaj Čhave, Swetja, Terchovský symfonický orchester, Zlaté husle a iní). Novú krv a potrebné oživenie priniesol do programu moderátor, známy herec František Výrostko (v súčasnosti riaditeľ Slovenského komorného divadla v Martine).

Mňa i kolegov z organizačného štábu milo potešil nedeľňajší konský vozový sprievod (réžia Ján

rem folkloristov zo Žiliny, Kysúc, Oravy, Turca a Liptova sa predstavili aj Zuzana Smatanová, skupina Arzén, PaCoRa trio či domáca Nebeská muzika. Príťažlivý šarm a šmrnc dala programu temperamentná moderátorka Gabriela Gaciková. Spoločne sme si tiež uctili tohtoročné 80. výročie narodenia významného slovenského choreografa Juraja Kubánku, rodáka z neďalekého Turia. Program „Čo sa stalo nové...“ sa početnému publiku zjavne páčil, preto veríme, že naša spolupráca so ŽSK sa zdarne zopakuje aj na budúci rok. V talóne máme ešte niekoľko kvalitných folklórnych súborov, hudobných skupín a spevákov, ktorí majú korene v Žilinskom kraji.

TECHNICKÉ ASPEKTY

V maximálnej stručnosti sa zmienim i o niektorých technických

Fotografia - Milan KOSEC

Miho), ktorý bol najpočetnejší za posledné roky. Dôstojne sme si tak pripomenuli 40. výročie tohto erbového podujatia Jánošíkových dní.

Iskrivá atmosféra opätovne sprádzala viacero vystúpení vo festivalovom stane. Na tomto mieste spomeniem aspoň populárnych „Baločkárov“, ktorých (tradične) nechceli nadšený diváci pustiť z javiska šapitó, a koncert skupiny Družina (ide o medzinárodne najúspešnejšiu slovenskú kapelu v oblasti etnohudby).

Ako som už spomenul na inom mieste, finále Jánošíkových dní 2008 bolo v réžii ŽSK, pod záštitou a za osobnej účasti jeho predsedu Juraja Blanára. Počasie prialo, a tak si mohli vďační diváci plnými dúškami vychutnávať nielen príjemné letné popoludnie, ale najmä atraktívny program, v ktorom výlučne účinkovali umelci pochádzajúci z nášho kraja. Ok-

aspektoch, bezprostredne súvisiacich s naším festivalom.

Vstup do obce a parkovanie boli v uplynulých rokoch častou témou diskusií a polemík. V tomto roku sa vedenie obce rozhodlo upustiť od vyberania poplatkov za vstup. A bol pokoj!

Pomerne veľa kritických hlasov zaznelo v minulosti aj v súvislosti so službami pri šapitó. Návštevníci i účinkujúci si sťažovali najmä na slabší výber jedál, malé porcie, chýbajúce jedlo v neskorých nočných hodinách... Ani tento rok síce nebol z uvedeného pohľadu ideálny, ale posun k lepšiemu po zmene firmy určite nastal. Úroveň občerstvenia v amfiteátri Nad bôrami mala počas jednotlivých festivalových dní stúpajúcu gradáciu. V budúcnosti však bude treba pružnejšie reagovať na výkyvy počasia, aby sa napríklad nestávalo, že v chladnom počasí nie je k dispozícii čaj alebo varené víno.

Pokiaľ ide o zvukovú stránku, opätovne sme využili služby firmy Prockl, ktorá patrí roky roľníku medzi absolútnu zvukársku špičku. Promptné inštalovanie, respektíve premiestňovanie veľkého množstva aparatury v krátkom časovom slede niekedy spôsobovalo problémy (vrátane kvality zvuku), ale z celkového pohľadu možno túto technicky mimoriadne zložitú a nezastupiteľnú činnosť hodnotiť ako zvládnutú. Stále ale platí, že účinkujúci musia venovať náležitú pozornosť zvukovým skúškam, v priebehu ktorých je čas na vydiskutovanie si a najmä zabezpečenie všetkých požiadaviek. Keď sa tak stane, potom bude možné objektívne určiť konkrétneho vinníka za prípadný zvukový lapsus.

Mohol by som písať ďalej o ďalších okruhoch, ktoré sa vzťahujú na technické aspekty festivalu.

ZÁVEROM

Na záver tohto hodnotiaceho príspevku sa mi patrí ako šéfdramaturgovi festivalu úprimne poďakovať priateľom z organizačného štábu, všetkým našim partnerom, spolupracovníkom a obetavým nadšencom za to, že sa nám spoločnými silami opätovne podarilo pripraviť a zrealizovať vydané podujatie. O nedostatkoch a nedotiahnutých veciach vieme, a tak nám nič nebráni vyhrnúť si rukávy a pustiť sa naplno do príprav v poradí už 47. ročníka Jánošíkových dní v Terchovej (30. 7. – 2. 8. 2009).

VÁCLAV BOBÁŇ

USA mojimi očami

Tento rok sa ma jeden Američan spýtal, prečo som prišiel do USA štvrtýkrát a prečo tak rád cestujem. „Aby som napríklad získal iný rozmer“, odpovedal som. A potom sa ma spýtal, čo to je...

Viem, že nie som jediný, ktorý rád nasáva vietor cudzieho kontinentu. Odjakživa som mal rád ten pocit novej atmosféry, ktorá ma čakala tam „vonku“. Tú eufóriu z ďalšieho dobrodružstva, tú „novú“ atmosféru. Od otvorenia letiskových dvier, keď sa cez nosové dierky prediera neznesiteľný zápach smogu a smetí, až po dych vyražajúcu architektúru, kde si človek uvedomí, ako ďaleko bola civilizácia už pred nami. Od nádherných pieskovcových dún v Michigane cez Bristolský záliv na Aljaške, pennsylvánske mestá preplnené gangmi až po Niagarské vodopády a Mexický záliv na Floride. Vždy láka to nepoznané a iné. Moja štvornásobná skúsenosť v USA mi poskytla omnoho viac, ako som si azda predstavoval. Možno to človek ani v danom okamihu nepostrehne, ale „svet“ ho formuje aj vtedy, keď si to práve neuvedomuje, pretože si možno užíva cestu loďou po Michiganskom jazere a popritom sa zo sterea ozýva Bob Marley a spieva, že chodidlá sú jeho jediným dopravným prostriedkom. Možno mu veľká väčšina z toho, čo videl dôjde až neskôr, možno dozrieval súčasne s vlastnou empiriou. Vždy tvrdím, že život vo svete je spoznanie množstva iných kultúr, získanie nespočítateľného počtu zážitkov a dobrodružstva, priateľstiev s ľuďmi po celom svete, ale čo je možno najdôležitejšie – človek zistí veľmi veľa o sebe samom.

Možno mnohí povedia, že ten západný svet za oceánom nie je už ničím zaujímavý, akurát len tým, že ťahá všetkými nitkami sveta a doposiaľ veľmi nešťastne. Možno je ten Západ len ilúzia dokonale predstretá nám všetkým, aby sme všetko vnímali iba očami a chýbalo vnímanie dušou. Ako keď idem ulicami po Broadwayi v New Yorku a celý kozmopolitný svet sa mi pred očami objavuje a stráca v tom istom okamihu. Svetlá, taxíky, budovy až do neba, centrá, reštaurácie, butiky, luxus. Len niekoľko desiatok minút metrom ďalej, v tom istom meste – v časti Queens, je iný svet. Opití Mexičania pokrikujú španielske výrazy po prostitútkach na ulici, špinavé prostredie a odpad, takmer žiadna angličtina. Kupujem si tacos a pozerám tej starej Mexičanke v jednom zo stánkov do očí a obaja vieme, že v tom okamihu nepotrebujem vedieť jej reč. Starena má síce špinavé šaty, ale práve

ona prekonáva celý Broadway svojou čistotou v očiach. Nimi mi povedala omnoho viac ako všetky najdrahšie reklamy sveta. Jej teplý úsmev, krížik na čelo a zničená dlaň na mojom líci vo mne zanecháva stopu. Nikto mi tiež nevezme ten pohľad na Niagarské vodopády, ktoré svojou mohutnosťou vzbudzujú v človeku pocit malosti a utvrdzujú ho v názore, že na prírodu samotnú ešte nedozrel. Úchvatná masa vody, ktorá ohromuje hlukom, scenériou a už spomínanou atmosférou niečoho fantastického. Nechať sa odviezť loďou priamo do „epicentra“, keď odrazu neviem, či je toto všetko pravda alebo len sen. Kúpanie sa v takmer horúcom Mexickom zálive na Floride a pozorovať v diaľke vyhadzujúce sa delfíny je pohľad, pri ktorom sa opäť skoro štípem do ruky, aby som veril, že sa mi nesníva. Tak modrá obloha a tak priehľadná voda sú obrázky na celý život.

Byť na koncerte Brucea Springsteena či Counting Crows v pennsylvánskom Hershey a vymieňať si s tými všetkými kultúrami pohľady a úsmevy, slová a pocity. Piť pivo v Miami na South Beach, kde sa stretáva najväčší luxus s najbohatšou klientelou Ameriky a byť v podstate rád, že toho všetkého som súčasťou iba na pár hodín a tešiť sa, že to o niekoľko dní vymením za pokoj a harmóniu v Katedrále sv. Patrika v New Yorku. Podmaňujúci duch tohto chrámu mi na tele zanecháva zimomriavky a súčasne si obzerám bustu Jána Pavla II., ktorý ju navštívil v roku 1979. Po opustení chrámu som ešte stále v tranze a už ma mesto pohlcuje

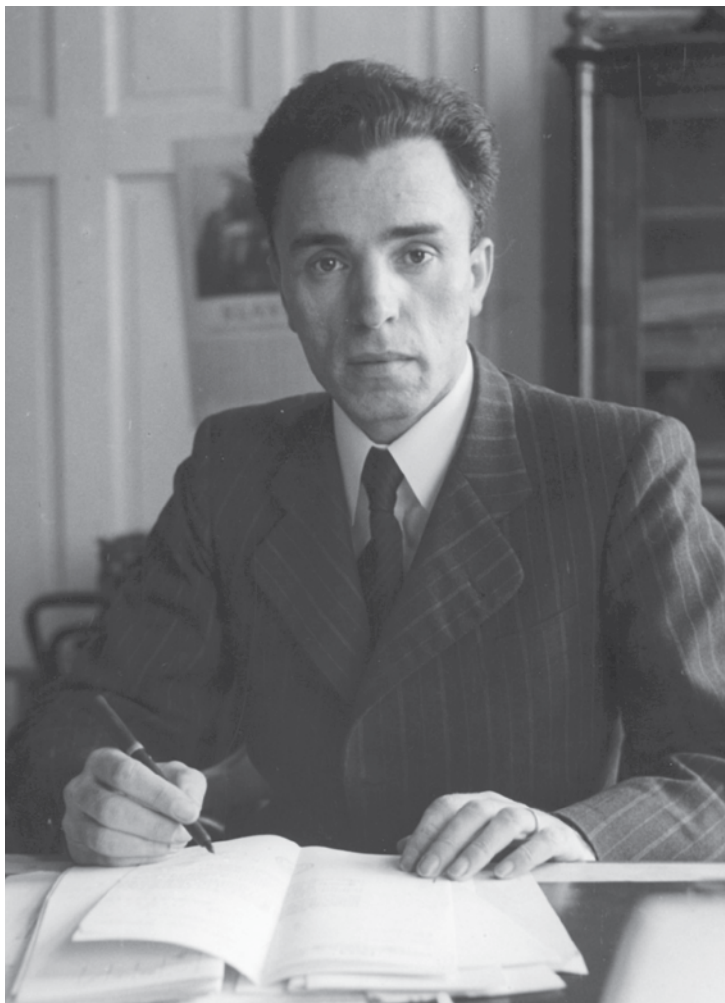
S kamarátom počas prezentácie pridávame akési doplňujúce informácie a sprievodkyňa hlási, že americký školský systém ešte nedorástol na ten európsky. Po vyjdení z knižnice sa ulicami Philadelphie spustila lavína stredoškôľakov a tí nás takmer prevalcujú. Černošská verejná stredná škola sa práve skončila a pubertiačky v rovnošatách nám zapózujú do fotoaparátov a vravia, že pre nich sme jediní bieli, ktorých za ostatný čas videli v tamtej časti mesta. Ešte nám píšú e-mailý na ruku a vravia, ako ich škola nudí. Nič lepšie však ešte vymyslené nebolo. Čo by som ja obetoval, napríklad, za štúdium na Kolumbijskej univerzite

pouličným umením černochoch, ktorí pred budovou Newyorskej verejnej knižnice predvádzajú svoje kúsky. Fotografujem ich a oni mi žmurkajú do fotoaparátu. Človek si vyskúša aj spanie na lavičke vo Washingtone a ráno ho prebúdzajú obyvatelia mesta raným behom, pretože ich je toľko, že sa nedá ani driemať. Výhľad na washingtonskú Capitol má ešte uspáva aj v nasledujúcu noc a ráno už cestujem do Philadelphie. Prevažne černošské mesto, s množstvom bezdomovcov, ale aj luxusom, v sebe ukrýva i veľkú dávku kultúrneho vyžitia. Knižnica bratov Rosenbachovcov ponúka také skvosty, ako rukopisy Jamesa Joycea či Shakespearové knihy zo 16. storočia.

v New Yorku? Myslím, že veľmi veľa. Človeku sa z tých priestorov vtedy ani nechcelo; aspoň na chvíľu som sa cítil ako miestny aj tým, že som si pred budovou so študentmi zahral futbal.

USA neverím všetko, tobôž nie výroky typu „americký sen“ a nalinkovanú „kultúru“. Po chuti mi ani veľmi nie sú ľudia, i keď som mal prevažne šťastie. Som veľmi rád Európanom, mám rád, keď vnímam svet s nadhľadom. Jedno je ale isté: tú atmosféru z nového dobrodružstva a atmosféru krajiny si však nenechám vziať. „Sú veci známe a veci neznáme. A medzi nimi sú dvere,“ povedal Jim Morrison. A tomuto ja verím.

SPOMIENKA na rodáka

Venované 100. výročiu narodenia
Kolomana K. Geraldiniho

PETER CABADA

Do množstva tohtoročných jubileí zapadla pred niekoľkými týždňami aj storočnica narodenia básnika, prekladateľa, literárneho kritika, esejistu, editora, redaktora, publicistu a matičného pracovníka Kolomana K. Geraldiniho (24. 10. 1908 Terchová – 27. 10. 1994 Miramar, Argentína). Nasledujúci príspevok je spomienkou na tohto plodného medzivojnového a vojnového autora, ktorý najkrajšie roky svojho života prežil v rodnom Jánošíkovom kraji a Matici slovenskej.

Už na prvé počutie znie priezvisko Geraldini exoticky. Cítiť z neho arómu talianskeho temperamentu a zdanie v tomto prípade nekľame. Otec Venceslav totiž pochádzal z horskej dedinky Cimego (okres Tione, provincia Trenta), nachádzajúcej sa v prítlačivom prostredí talianskych Dolomitov. Za bližšie neobjasnených okolností sa na sklonku 19. storočia ocitol na Slovensku a druhým domovom sa mu stala Terchová. V osobe Vencela (tak ho volali) Geraldiniho išlo o vychýreného kamenárskeho majstra, ktorého náhrobné kamene a pomníky možno doteraz vidieť na terchovskom či varínskom cintoríne.

Už ako kvartán nitrianskeho gymnázia posielal mladý Koloman svoje verše (zväčša pod pseudonymom Ivan Gustáv Čajka alebo I. G. Čajka) do študentských časopisov Svojeť a Rozvoj. Na stránkach Rozvoja publikuje v roku 1933 aj príspevok Terchovská republika, reflektujúci napätú atmosféru konca 1. svetovej vojny v rodisku. Ako spoluzakladateľ literárnej skupiny Postup redigoval rokoch 1934 – 35 jej rovnomenný časopis; následne (1936 – 37) spolu s dlhoročným priateľom Rudolfom Dilongom redigovali časopis Prameň, ktorý bol významnou tribúnou slovenskej katolíckej moderny.

Knižne Geraldini debutoval básnickou zbierkou Na ceste k démonom (1932), v ktorej dominujú motívy erotiky, spomienky na blízkych, básnikovo detstvo. Po časopisecky zverejnených veršoch, ale i esejach, recenziách a prekladoch (Rozvoj, Postup, Prameň, Pero, Elán, Vesna, Živena, Nástup, Slovenské pohľady a iné) sa v máji 1936 ohlasuje druhou knihou poézie Rosa v kalichu. V zbierke opätovne nachádzame verše venované rodičom, rodnému kraju, súrodencom, priateľom, iným básnikom. Ide však o umelecky hodnotnejšie dielo, ktorým sa autor prezentoval ako citlivý, vnímavý básnik s bohatým vnútorným svetom fantázie, so sklonom ku skepse... Rosa v kalichu pôsobivo potvrdila Geraldiniho snahu o čo najpresvedčivejšie pretlmočenie vlastného „ja“ do pocitového sveta generačných druhov svojej doby. Časť veršov bola preložená

do slovinského, poľského, nemeckého a maďarského jazyka.

„Poézia mi je rečou duše, odkrývaním vnútorných diania. Reč duše, ktorú cíti len básnik, ktorú iba on vie počúvať v celej hrôze a rozkoši, preloží alebo zachytáva poeta do reči ľudskej. Ó, koľko je tu sklamaní! Aká strašná tragédia sa odohrala v niekoľkých minútach! Reč duše dostala telo, narodila sa. Nie je už taká ľahká, étericky ľahká. Zaváňa zemou. Nie je už čistá ako pred zrodením. Reč, hudba, farby, svetlo stratili na svojej intenzite. Nijaký básnik nebol dosiaľ schopný (ani tí „božskí“) verne zreprodukovat hlas svojej duše. Možné je len priblížiť sa k nemu. A práve v tom, nakoľko sa ten-ktorý básnik priblížil, väzí jeho význam, veľkosť a relatívna nesmrteľnosť. Absolútne čistej poézie môže byť schopná len reč nemajúca tela. Vrcholom je Boh, ktorý je najčistejšou poéziou. Prvoradou schopnosťou básnika je zmyslami zachytávať realitu a stavy duše. Zachytávať ich vlastným spôsobom a podľa Claudela musia u básnika fungovať v harmonickej spolupráci fantázia, vôľa a rozum predstavujúci len akéhosi kontrolóra. K poézii mám intímny vzťah. Kto nie je básnikom, zrejme nikdy nepochopí, že skutočný poeta je nádobou trýzne zmiešanej s rozkošou, že sa prechádza peklom a rajom zároveň“ (K. K. Geraldini, Postup, 1, 1934, č. 9, s. 6).

Dôležitú udalosť v Geraldiniho biografii predstavuje študijný pobyt v Lublane (1936). Nadobudnuté kontakty a jazykové dispozície sa rozhodol využiť pre ambiciózny projekt: zaumienil si oboznámiť domácu kultúrnu verejnosť so slovinskou literárnou spisbou. Vrcholom týchto snáh sa stali dve pozoruhodné antológie – Piesne spod Triglavu (slovinská medzivojnová lyrika, 1940) a Za krížom (moderná slovinská próza, 1942). Pre dejiny prekladateľstva a slovensko-slovinské literárne vzťahy sú to prvé a do konca 20. storočia aj jediné antológie slovinskej poézie a prózy v slovenčine. „Geraldiniho preklady nesú pečať skúseného literáta, znalca jazykov a editora. V dejinách prekladateľstva mu patrí

miesto jedného z najlepších znalcov slovinskej literatúry a v období 2. svetovej vojny miesto najvýznamnejšieho prekladateľa a popularizátora slovinskej literatúry na Slovensku“ (J. Jankovič, 2005).

Počas pôsobenia v Matici slovenskej (1937 – 1945), kde pracoval ako administratívny referent, bol K. K. Geraldini blízkym spolupracovníkom jej správcu Jozefa Cígera Hronského a tajomníkov Jozefa Cincíka, Františka Hrušovského a Stanislava Mečiara. Spolu s nimi a ďalšími matičiarimi sa zaslúžil v Turčianskom Sv. Martine o veľký všestranný rozmach našej najstaršej národnej kultúrnej ustanovizne. Stál napríklad pri zrode spolkovej Slovenskej národnej knižnice (1941), mal podiel na založení jednej z najmodernejších súvekých európskych tlačiarň Neografia (bol členom komisie, ktorá viedla Neografiu až do jej vyhlásenia za účastinnú spoločnosť v roku 1943), redigoval edíciu Nová kniha i niekoľko čísel populárneho detského časopisu Sniečko...

V lete 1944 už viseli nad čoraz nepokojnejším Slovenskom zreteľné povstalecké kontúry. Na naliehanie blízkeho priateľa a matičného kolegu Jozefa Cincíka sa podarilo Geraldinimu 25. augusta za dramatických okolností opustiť Turčiansky Sv. Martin (pred odchodom do Bratislavy sa niekoľko dní zdržiaval v rodnej Terchovej). Ako okresný veliteľ Hlinkovej gardy mal byť ešte v ten večer popravený partizánmi! Záverečnú fázu pôsobenia na Slovensku prežil v Bratislave, kde bol do decembra 1944 príslušníkom stráže Prezidentského paláca.

Na jar 1945 odišiel K. K. Geraldini spolu s rodinou (manželka Helena, traja maloletí chlapci Pavol, Peter, Stanislav) do doživotného exilu. Po kratších zastávkach v Rakúsku (Bad Hall) a Bavorsku (Stein an der Traun) žil do začiatku roka 1948 v Taliansku (Assisi, Rím). Dňa 14. 4. 1948 zakotvila v prístave hlavného mesta Argentíny loď Philipa, na palube ktorej sa nachádzali aj Geraldiniovci. Očakávala ich neznáma krajina a celý rad zložitých životných situácií...

Postupne žil Geraldini v Buenos Aires, Cordóbe a nakoniec s definitívnou platnosťou v Mirama-

re. Pracoval ako hotelier, účtovník a neskôr správca družstva chovateľov nutrií (1952 – 1964), správca chladiarne (1970 – 1973)...

V dôsledku ťaživej existenčnej situácie sa Geraldini v exile literárne odmlčal. Na stránkach krajskej tlače uverejnil len niekoľko básní a príležitostných publicistických príspevkov (Černákov odkaz, Kalendár Jednota, Kalendár Slovenského kultúrneho spolku v Argentíne, Kanadský Slovák, Slobodné Slovensko a iné). V jednom z početných listov, adresovaných po roku 1989 Petrovi Cabadajovi, sa o svojom údele vyjadril takto: „Moje exilové písanie tvorí veľmi malú položku. Len občas som niečo zaslal do časopisov...

A aby som bol úprimný, ani neviem, čo z toho všetkého vlastne uverejnili. Napísal som tiež niekoľko básní v španielčine, ktoré opublikoval mesačník Jerónimo v Cordóbe. Trápi ma, aká je moja španielska slovná zásoba chudobná... Neustále som bojoval a bojujem dodnes o holú existenciu. Len niekedy moja duša vykrikla v nejakej tej básni. To však nebol spev, ale bolestné kvílenie“ (1991).

Počas rokov 1969 a 1973 – 74 cestoval po čilských a argentínskych stopách Martina Kukučina, pričom textovo i obrazom zdokumentoval jeho pôsobiská v Južnej Amerike (Kalendár Slovenského kultúrneho spolku v Argentíne 1977).

V roku 1991 vyšiel v Terchovej pod názvom Démonov návrat výber z celoživotnej tvorby tohto plodného medzivojnového a vojnového básnika, prekladateľa a literárneho kritika (vo výbere sú zastúpené i exilové básne a publicistika). O dva roky neskôr navštívila svojho krajana v argentínskom mestečku Miramar ľudová hudba bratov Muchovcov s P. Cabadajom a pracovníkmi vtedajšej žilinskej televízie TV Sever. Koloman Kolomi Geraldini sa po čase priznal, že to bola najkrajšia z možných satisfakcií za roky prežité vo vyhnanstve. (Pred niekoľkými týždňami vyšla reprezentačná antológia slovenskej poézie vo svete Medzi dvoma domovmi. Do antológie bola zaradená i ukážka tvorby tohto nášho rodáka.)

Od jesene 1997 odpočívajú telesné pozostatky manželov Kolomana a Heleny Geraldiniovcov na Národnom cintoríne v Martine.

Cesta do rodiska

*Naposledy chcel som ti pohľadiť ruku čistú,
lež nebolo ťa viac. Na cestu nocou hmlistú
mi padal obraz tvoj a na košaté stromy
zboku dívali sa na mňa mŕtve lomy.
Do mojej únavy sa vliala iskra smútku,
odchádzam k rodisku, mávam ti na rozlúčku.
Cesta mi plynula pri hudbe tvojho hlasu,
učím sa sprítomniť si krivku tvojho pásu.
V hre nočnej nechávam spať mestá s dedinami
- zostávam s tebou sám a Boh je tretí s nami.
Jak v sne som prišiel sem, kde domov môj je clivý,
reč tvoja zo skalísk mi vodne v noci kvíli.
K prahu až prišiel som do svoje rodnej chaty,
načúvam večerným šumeniam mlynskej hati,
ich reč ma zaviedla sem až ku Vrátnanským skalám,
na ktorých lásku si najkrajšiu svoju hľadám.*

*Nesmierne skaliská, nebeské stĺporadie,
detinská láska ma ku vašim nohám kladie.
Z vežíčiek skalný Mních sa po krajine díva,
po skrýšach, kde sa zver pred človekom skrýva.
Kochám sa v línii stíhleho jej tvaru,
zabúdam na hnevy a klakám ku oltáru.
Rieka mi najkrajšiu pesničku spieva tu
- v skalných komnatách od vekov zakliatu,
čujem jak uniká skulinou skaly tela
a sadá do duše jak do kalicha včela.
Mením sa v rodisku na bytosť samoty,
mením sa v šumení sedliackej roboty.*

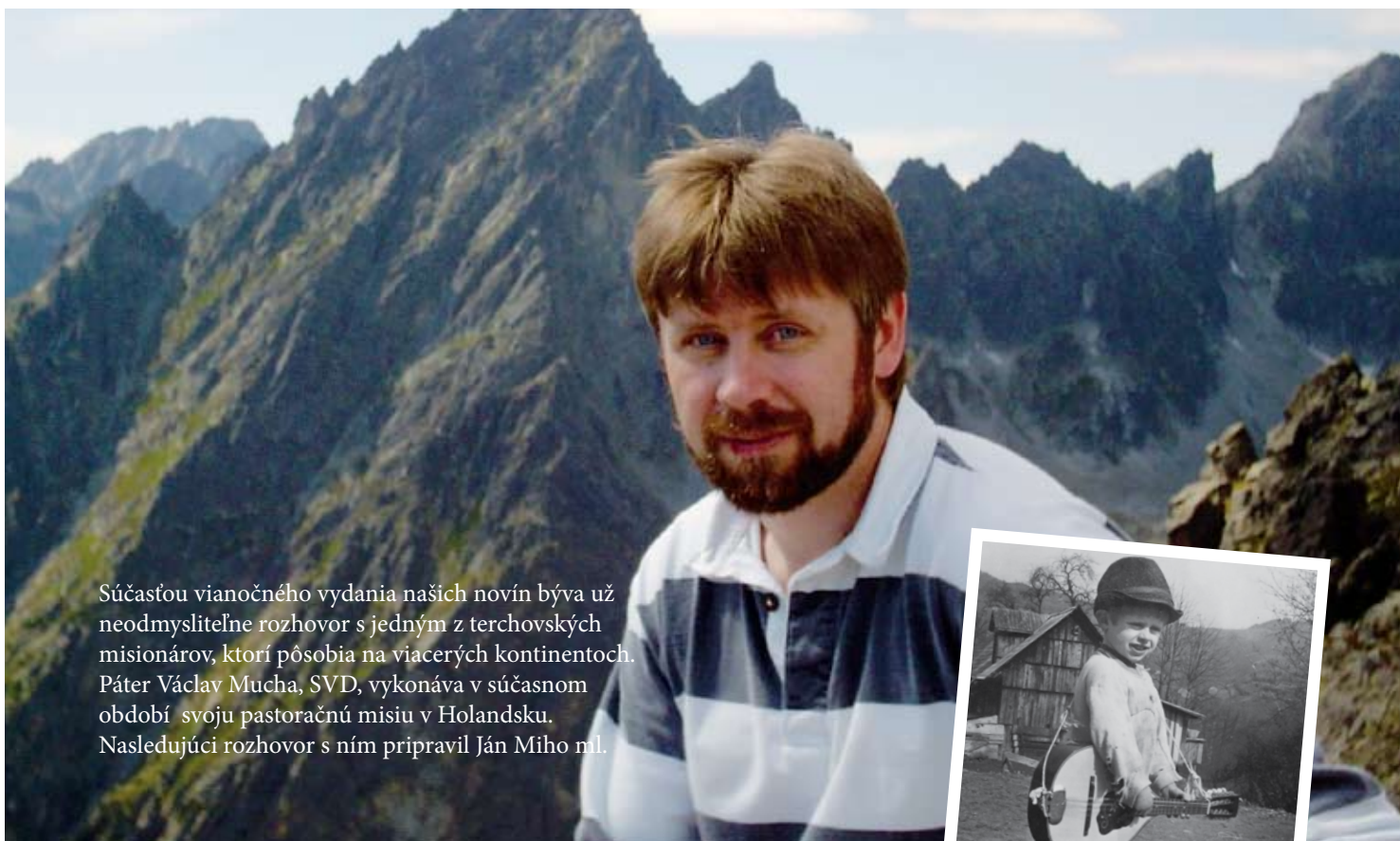
*Teraz som pochopil príčinu tvojho kúzla,
minulosť zo mňa jak jaštera koža sklzla.
Nič neukry predom mnou, otvor mi tajné sluje,
nech pieseň piesní mi do duše večne duje.*

*S vetrami tvojimi chcem tančiť po paseke,
paprsky objímať, čo kúpu sa v rieke.
Večierkom dívať sa z končiarov na ľudí,
vidieť jak mládenec má hlavu na hrudi
dievčata. Srdcia ich zaraz sa v bozku spoja;
spomínam na teba, posledná láska moja.*

*Sedím tu nad vodou a meriam hĺbku plesa,
vy skaly početné, len nenahnevajte sa.
Že svojím pohľadom tu mútim lesklé peny,
v ktorých sa vaša tvár na obraz Boží mení.
V tej hĺbke zelenej a čistej ako dieťa,
mi oči detinstva môjho láskou svietia.
Rybíčka s bodkami sa prúde pozriete na mňa,
bo miluje smútok môj. A pieseň moja žiaľna
ju nesie po prúde, kým nezabudne celkom,
že sedím nad vlnou a hyniem v žiali veľkom.*

Koloman Kolomi Geraldini

Poznámka – Báseň Cesta do rodiska sa nachádza v autorovej druhej zbierke Rosa v kalichu, ktorá vyšla v roku 1936.

Súčasťou vianočného vydania našich novín býva už neodmysliteľne rozhovor s jedným z terchovských misionárov, ktorí pôsobia na viacerých kontinentoch. Páter Václav Mucha, SVD, vykonáva v súčasnom období svoju pastoračnú misiu v Holandsku. Nasledujúci rozhovor s ním pripravil Ján Miho ml.

ROZHOVOR S PÁTRM VÁCLAVOM MUCHOM, SVD

Nestal som sa misionárom v tradičnom slova zmysle...

TERCHOVÁ: Práca misionára je zaujímavá, ale zároveň ťažká, lebo tento svet ponúka mnoho lákadiel. Už niekoľko rokov pôsobíš v krajinách vyspelejšej časti Európy. Spomeniem len Nemecko, Francúzsko, momentálne pôsobíš v Holandsku v meste Steyl. Charakterizuj svoje jednotlivé misijné pôsobiská.

PÁTER VÁCLAV MUCHA: Byť misionárom v dnešnej dobe neznamená to isté, čo znamenalo byť misionárom v minulosti. Jednak byť misionárom, na to sme povolani všetci. Je pravda, že dnes netreba opustiť všetko: domov, rodinu, priateľov..., aby sa niekto mohol stať misionárom, pretože misia dobrého kresťana začína pred vlastným domom. Ani ja som sa nestal misionárom v tradičnom slova zmysle. Slovenska zem a terchovská duša ma naučili veriť v Boha. Teologické vzdelanie mi bolo sprostredkované v nemeckom prostredí a v nemeckom duchu, začo som veľmi vďačný najmä misijnej Spoločnosť Božieho Slova, ktorá má v Nemecku svojho zakladateľa, svätého Arnolda Janssen. Vo Francúzsku som mal možnosť spoznať kultúrne a náboženské cítenie ľudí, ktorí pochádzajú zo všetkých možných kútov sveta. Žil som v multikultúrnej spoločnosti, v ktorej náboženstvo a štát sú radikálne odlúčené. Moja duchovná práca spočívala v pastoračii mládeže. Momentálne sa nachádzam v Holandsku, v jednom maličkom mestečku, ktoré sa nazýva Venlo – Steyl. Mám tu takpovediac svoju základňu, odkiaľ cestujem po celej západnej Európe a mobilizujem mladých ľudí na dobrovoľnú misijnú a sociálnu prácu v tých krajinách, kde panuje chudoba, nepokoj, hlad, neľudskosť ... Čiže v týchto jednotlivých misijných oblastiach spoznávam rozdielne aspekty jednej a tej istej katolíckej cirkvi. Keď sa človek zrazu ocitne v inej kultúre alebo v inom prostredí, hneď začína porovnávať neznáme okolie s tým svojím vlastným. Tam, kde sa porovnáva, vznikajú rozdiely, ktoré nemusia mať šťastný záver. Zrazu je niečo zlé v cudzej krajine či kultúre, lebo je to v mojej kultúre ináč. Ja som veľmi rýchlo skončil s čierno-bielym porovnávaním spôsobu života a viery v Nemecku, vo Francúzsku či v Holandsku. Človek nie je produktom, ktorý by mal väčšiu alebo menšiu hodnotu. Kto pracuje s ľuďmi, musí mať tú schopnosť byť otvorený a vedieť hľadať v tom druhom stopu, ktorú v ňom zanechal Boh. Keďže každý človek má svoju špecifickú cestu s Bohom či k Bohu, ja ako veriaci človek a kresťan, a k tomu ešte kňaz, musím byť

voči každému človeku otvorený. Musím ho prijať najskôr ako súrodencu tejto zeme a tejto veľkej ľudskej rodiny. Musím povedať, že sa cítim v každom prostredí dobre, či to je nemecké, francúzske alebo holandské prostredie.

TERCHOVÁ: Počas mojej návštevy, či už v Nemecku v St. Wendelin alebo v Paríži, som mal možnosť vidieť Tvoju pastoračiu naživo. Okrem toho, že si pomerne rýchlo prekonal rečovú bariéru, s akými prekážkami si musel zápasit?

PÁTER VÁCLAV MUCHA: Momentálne nemám nijaké prekážky v mojej životnej ceste. Mám sa veľmi dobre a robím to, čo je mojím koníčkom: duchovnú pastoračiu mladých misionárov.

TERCHOVÁ: Čomu sa venuješ v súčasnosti?

PÁTER VÁCLAV MUCHA: Ani tomu nechcem sám veriť, že už prešlo skoro trinásť rokov, čo som v kňazskej službe a v duchovnej pastoračii. Od mojej vysviacky až po dnešný deň som sa ničomu inému nevenoval, ako pastoračii mladých ľudí. Moje prvé misijné určenie znelo: Arnold Janssen Gymnasium – St. Wendelin. Skoro deväť rokov som pracoval ako duchovný správca na našej misijnej škole. Potom som dostal nové misijné určenie; pracoval som ako duchovný správca mládeže v parížskom predmestí, vo farnosti Rosny sous Bois. Po troch rokoch som dostal tretie misijné určenie. Mám na starosti jeden veľký projekt našej misijnej spoločnosti, ktorý sa volá MaZ, čo v preklade znamená „Misionár na čas“. Momentálne moja práca spočíva predovšetkým v príprave mladých ľudí na jednoročnú misijnú skúsenosť. Navštevujem rôzne školy a mládežnícke predstavenia, kde informujem o tom, čo znamená byť v dnešnej dobe misionárom. Snažím sa vniesť myšlienku misií do srdca mladých ľudí, avšak nie tak, ako tomu bolo kedysi. V minulosti odchádzali misionári do sveta, aby učili a rozširovali kresťanstvo medzi „pohanskými“ národmi. Mojou úlohou je senzibilizovať mladých ľudí k tomu, aby nezatvárali oči pred nespravodli-

vosťou, chudobou, neľudskosťou. Motivujem ich, aby sa podieľali dobrovoľne a z kresťanského presvedčenia na zmene tohto sveta, na zmene neľudských štruktúr, aby vniesli pokoj tam, kde ho niet. Svätý Arnold Janssen povedal: „Boh nechce spasiť svet bez ľudí. Boh potrebuje mimo vykupiteľa Ježiša Krista mnoho iných spoluvykupiteľov. A tým môže byť každý človek, ktorý sa nechá oslo-

viť Božou láskou a slobodným či oslobodzujúcim duchom Ježiša Krista.“ Takto motivovaných mladých ľudí hľadám v celej západnej Európe a posielam ich do misií, aby tam slúžili životu, pravde, pokoj a láske. V tomto roku som vyslal do celého sveta 24 mladých ľudí. Sám som sa nestal misionárom v tradičnom slova zmysle, ale som rád, že môžem iných pripraviť na túto veľkolepú prácu. Prostredníctvom Misionárov na čas mám zároveň aj ja podiel na tom veľkolepom vykupiteľskom diele spásy.

TERCHOVÁ: Keby si mal opísať svoj najsilnejší zážitok, čo by to bolo?

PÁTER VÁCLAV MUCHA: Zážrak v Lurdoch. Keď som pracoval ako duchovný správca mládeže vo Francúzsku, bol som spoluorganizátorom jedného veľkého stretnutia mládeže z celého Paríža v známom pútnickom mieste Lurdy. Každé dva roky prichádzalo na toto stretnutie okolo 13 000 mladých ľudí. Ja osobne som sprevádzal 40 mládežníkov z našej farnosti Rosny sous Bois. O Lurdoch vieme, že sa tam udiali veľké zázraky. Aj ja som tam prežil veľký zážrak, ktorý zanechal

vo mne hlbokú stopu. Tento môj zážrak má veľkú spojitosť so smrťou môjho otca. Verím, že môjho otca Františka Muchu pozná hľadám každý Terchovec, lebo je známy nielen ako otec známych muzikantov Bratov Muchovcov, ale predovšetkým ako ten, čo sa predmodlieval ruženec pred omšou v terchovskom kostole. Ak niekto na Bielom Potoku zomrel, bol volaný môj otec, aby sa pri zo-

sa stalo. V deň smrti môjho otca som bol ja na tom mieste, kde sa uskutočnilo niečo, čo dávalo môjmu otcovi silu veriť, čo pohýňalo môjho otca sprostredkovať pokoj tým ľuďom, ktorí boli v smútku, lebo im zomrel niekto z rodiny. Hneď som zapálil jednu veľkú sviecu a ďakoval som za tento dar, za tento zážrak, ktorý nebol naplánovaný ľuďmi a ktorý nie je ani senzáciou. Tento zážrak má svoju hĺbku v tom, že sa to odohrálo tak, ako sa to odohrálo. Ja osobne v tom vidím pre nás, ľudí, nepochopiteľnú prozreteľnosť Boha a nezabudnuteľnú zhodu okolností.

TERCHOVÁ: Tento rozhovor bude uverejnený vo vianočnom čísle našich novín. Aký bude Tvoj vianočný vinš pre Terchovčanov?

PÁTER VÁCLAV MUCHA: Ako misionár a duchovný správca mladých misionárov chcem vidieť tento svet a našu ľudskú rodinu vo svetle vianočných sviatkov. Čiže to, čo by som chcel zaželať terchovským rodákam, si želim pre celý svet, pre každého jednotlivca, ktorý má niečo spoločné so mnou; aby sme si vedeli uvedomiť, čo sa skutočne udialo, keď sa narodil Ježiš. Ak vieme žiť v mieri, ak si vieme navzájom odpustiť, ak sme schopní rešpektovať iných, aj keď sa nám zdajú byť cudzí v tom, ako žijú, myslia a veria, tak sme toho schopní len preto, lebo Boh sám urobil veľký krok pre ľudstvo, aby sme mohli kráčať jeden k druhému, a k Nemu samému, ktorý je Život, Pravda a Láska. V tomto duchu vinšujem prežité vianočných sviatkov svojej rodine, mojim priateľom a všetkým mojim drahým rodákam z Terchovej.

Lepšie je zažať svetielko, ako preklínať tmu

Nasledujúci text, ktorý sme sa rozhodli uverejniť, je spomienkou na významného slovenského spisovateľa Jozefa Cígera Hronského (1896 – 1960). Autor ho napísal krátko pred svojou smrťou v argentínskom exile. Esej je súčasťou dvadsaťdielného seriálu **Lepšie zažať svetielko, ako preklínať tmu**, publikovaného na stránkach novín **Slovák v Amerike** (október 1959 – august 1960). Knižne vyšiel tento pôsobivý cyklus zásluhou známeho literárneho historika Augustína Maťovčíka až v roku 1996 (Zažíhanie svetiel, vydalo Národné literárne centrum Bratislava).

O Vianociach, o Štedrom dni myslím – ani niet tmy na svete. Aspoň nie v tom svete, v ktorom som rástol a ktorý sa mi hlboko vtisol do duše. I do srdca.

Za detstva celý rok som čakával na utiereň, týždne pred Štedrým večerom sme sa hádali medzi bratmi, kto poniesie lampáš, lebo to boli ešte krásne časy, keď hocikde pouličného svetla nebolo, ba veď dolu dolinami niet ho ani dnes. Mnohí o Vianociach – teda aj my – niesli sme lampáš, hoci na oblohe bolo plno hviezd a mesiac sa naširoko usmieval.

Ale to tak muselo byť.

Veď naširoko roztekala sa pieseň: Narodil sa Kristus Pán, veselme sa ... radujme sa!

Akože mohlo byť ináč?!

Zdalo sa mi za oných čias, akoby hviezdy boli poschodili do našich dolín a tak sa tu dolu pohybujú ako na oblohe. Myslím, tma nikomu na um neprišla, tak ako by tmy na svete ani nebolo.

Kostolné obloky žiarili, vo vnútri plno bolo svetla a ľudia mali v zra-ku mnoho veselosti ...

Mnoho veselosti, mnoho svetielok sme mali aj na vianočnom stromčeku a chceli sme ich mať ešte viac.

Ale prešli roky a cez mnohé roky všelijaké Vianoce prišli. Veru dotisla sa neraz aj čierňava. Pamätám sa na veľkú metelicu, mokré chumáče snehu bičovali tvár, lenže jednak sme len šli na polnočnú, azda sme cítili, že treba si nám nabráť svetla čo najviac: aj pre zajtrajšok, aj pre ďalšie roky ...

Tma je vždy na stráž. Hneď sa dotisne, len čo sa trocha pozabudneš myslieť na jas, pozabudneš zažať svetielko.

Raz o Vianociach chorý bol brat.

Raz o Vianociach chýbala nám už matka ...

Lebo míňali sa roky.

Raz na bojisku v zákopoch mali sme iba jednu sviečku o Štedrom večeri. Ktosi ju zachoval pre tento

večer, tak sme ju v mokrom zákope pod plášťom zažali a jeden po druhom sme ju chodili pozeráť.

Roku 1944 tanky nám chodili popod obloky o Štedrej večeri, svetielka sa triasli na vianočnej jedličke, lietadlá sa tmolili pod hviezdami, mnoho bolo čierňav, naokolo mnoho úzkostí, mnohí sme už vedeli, že sú nám to posledné Vianoce na Slovensku, keďže boli už blízko i také svetlá, že horeli celé dediny ...

A jednak sme sa premáhali tento večer i skusovali spievať: Radujme sa ... veselme sa ...

Lenže to nebola radosť toho večera, to nebola sila toho Štedrého dňa, to bolo inšie.

To boli všetko svetielka v nás z predošlých Vianoc, to boli piesne, čo v našich dušiach usalašili sa za oných radostných dní, to boli Otčenáše, čo nám matky hlboko zaštepili do srdca, to bola viera vo Vykúpení, viera v Spasiteľovi, viera v Kristovi, to boli staré dáv-

ne svetielka, čo nás teraz chránili, aby nás nepridusila tma, to boli dávno zažaté nádeje, že prežijeme aj tieto úzkosti ...

To boli najvzácnejšie dary, čo nám ostali po rodičoch a rád by teraz mal taký hlas, čo by som mohol volať na všetky strany a na všetky matky, na všetkých otcov: Lepšie je zažívať svetielka včas! ... Včas zažíňajme v dušiach vašich detí svetielka o Jezuliatku, o veľkom dare Betlehema, svetielka viery, svetielka lásky a nádejí, lebo na každého kdesi číha tma, ale kto bude nosiť v sebe svetlá, nebude ani ťažké chvíle preklínať ...

Už som dávno šedivý, ale tak sa min neraz zdá, že držím v ruke onen vianočný lampáš z detstva a ten mi svieti, ukazuje cestu jasne i dnes, keď občas sám neviem, kade sa hnúť.

Jozef Cíger HRONSKÝ
(Slovák v Amerike, 23.12. 1959, s. 2)

Kde ležia poklady

Bankár, národohospodár a bývalý viceguvernér Národnej banky Slovenskej republiky Marián Tkáč je aj známym spisovateľom. V rámci svojej literárnej tvorby venoval osobitnú pozornosť, ako ináč, najmä histórii nášho finančníctva (knihy **Národ bez peňazí, S vlastnou peňaženkou, Národ a peniaze, Slovenské banky v Uhorsku, Mali sme bankárov? A iné). Do publikácie **Národ a peniaze (1994) zaradil i niekoľko riadkov o terchovskom rodákovi Jurajovi Jánošíkovi.****

Za predsedníctva podžupana Ladislava Okoličaniho začal sa pred súdnou stolicou v Liptovskom Svätom Mikuláši 16. marca 1713 proces proti Jurajovi Jánošíkovi. Alexander Čemický v hodnosti prokurátora obvinil Jánošíka, že sa stal vodcom zbojníkov, a ako taký –zbíjal. Aj keď obhajca Baltazár Palugyai odmietol prednesenú obžalobu, rozsudok poznáme. Jánošík sa pri svojej dobrovolnej výpovedi, ako aj pri mučení správal pevne a statočne.

Neprezradil, kde a či vôbec zakopal poklad, nahonobený zbojníčením. Liptovský súd bol krutý. Zo spôsobov vykonania trestu smrti, ktoré navrhol prokurátor, vybral ten najhorší a najbolestivejší – popravu hákom.

Liptovská sedria chcela vykonaným rozsudkom nad mladým Jánošíkom dokázať, ako energicky treba zatočiť s rebelmi. Nevyčkali ani len na stanovisko krajinských úradov: Či prijať ponuku, aby Jánošík vystrojil zo svojich pokladov regiment voj-ska?

Liptáci konali rýchlo. Jánošíkov telesný život uzavreli násilne 17. marca 1713 na liptovskomikulašskom popravisku. Jánošík však ostal v pamäti ľudí. A nielen on. Juraj, syn Martina Jánošíka, poddaného z Terchovej, a jeho manželky Anny, rodenej Cesnekovej, pokrstený 25. januára 1688 vo varínskom kostole, zanechal vraj neslýchané bohatstvo dakde v slovenských horách, možno vo Vrátnej, možno

inde. Bohatstvo! Zlato, peniaze, šperky! Nik ich doposiaľ neobjavil. Nik vlastne ani nevie, či vôbec existovali. Neostáva teda nič iné, iba kopáť. Dúfať a hľadať poklad ... Slovenská zem je bohatá, oplatí sa kopáť.

... Naše územie sa nachádza na pomedzí krajín a území, v ktorých sa civilizácia vyvíjala v dávnych dobách stredoveku. Staré kultúrne centrá vznikli pri moriach, riekach a ich ústiach, na úrodných rovinách. Tu vznikla slovienska, či slovenská veľkomoravská ríša, sem priniesli písmo sv. Cyrila a Metoda, tu vznikol tretí spisovný jazyk Európy. Mali sme vlastné peniaze v slávnych časoch kráľa Svätopluka?

Nenašli sa ani pri pátraní po Jánošíkovom poklade, ani pri iných vykopávkach. Svätopluk, Rastislav, Pribina mali asi iné starosti ...

Zanedlho po Jánošíkovej smrti začala sa šíriť legenda o jeho poklade. Kopalo sa, hľadalo, ale bez úspechu. Bez úspechu sa kopalo a pátralo sa po „Attilovom poklade či hrobe“. Pravdaže, pri každom kopaní sa dačo nájde.

Slovenská zem je záhadná. Pot a mozole jej obrábateľov prinášajú úrodu, živí národ. Zem však skrýva i iné bohatstvo, okrem pokladov, ktovie či nie aj Jánošíkovho, skrýva v sebe bohatstvo rúd, nerastov, surovín. Predseda Slovenského geologického úradu v polovici 80. rokov povedal, že Slovensko je krajinou, kde možno nájsť každý prvok z Mendelejevovej tabuľky.

Cesta k bohatstvu je v hľadaní a spracúvaní, vo využívaní prírodných zdrojov a prírodných krás a ľudského umu, v otvorení a nikdy neobmedzenom obchodovaní s celým svetom, vo vývoze a dovoze, v premene podzemných a nadzemných surovín na tovary a na peniaze. Pred tým všetkým je však idea, myšlienka, projekt. A ľudský um. Politika.

Marián TKÁČ
(Národ a peniaze, s. 18, 20 a 25)

Napísali návštevníci

(vysunutá expozícia Považského múzea - Jánošík a Terchová)

PRIPRAVIL VLADIMÍR KRIŽO

Fotografia - Milan KOSEC

• 320. výročie narodenia Juraja Jánošíka. Ďakujeme za udržiavanie nádhernej legendy. 5. 1. 2008 | **nečitateľný podpis**

• Výstava je krásna, veľmi sa nám páčili pamiatky (opasok, valaška). Náš syn, žiak 5. ročníka, dostal za domácu úlohu napísať o Jánošíkovi. Dozvedeli sme sa veľa vecí. 31.1. 2008 | **MSLD – Chorvátsky Grob**

• Tri dni v Terchovej boli krásne. Ďakujeme. 3. 2. 2008 | **Ingrid Krnáčová – Modrý Kameň**

• Tak toto múzeum je super. Sme tu sami, možno sa všetkého dotýkať. To sa nám ešte nikde nestalo. Škoda, že si s Jánošíkom nemôžeme dať aspoň jeden kališteť slivovičky. Ale nevádi, dáme si aspoň na neho... 7. 2. 2008 | **študenti ŽU v Žiline**

• Ďakujeme. Bolo to veľmi zaujímavé! 9. 2. 2008 | **nečitateľný podpis – Amerika**

• Veľmi sa nám páčilo. Ďakujeme pekne za zaujímavý výklad a veľmi milý prístup pani lektorky. 18. 3. 2008 | **nečitateľný podpis – Topoľčany**

• História sa opakuje. Písomné záznamy to zachovanie potvrdzujú. 20. 4. 2008 | **nečitateľné podpisy – Nemšová**

• Ze zájmem jsme zhlédli film o Jánošíkovi a jeho živote, taktéž expozici ze života terchovských

obyvatel. Velmi zajímavé, děku-jeme! 11. 5. 2008 | **B. Gazjurová s manželem a dcerkou – Český Tešín**

• Návšteva – V. Británia. Mac dot Joan – Nottinghaman Nadšený expozíciou Jánošíka aj výstavou. 31. 5. 2008 | **nečitateľné podpisy**

• Slováka – Slovenku, ktorý miluje Slovensko, je to liek na srdce. Veľmi pekne ďakujeme. 3. 8. 2008 | **nečitateľný podpis – Topoľčany**

• Navštívil som Terchovú po 50 rokoch. Vtedy som tu chodil len v zime lyžovať, ale je tu krásne aj v lete. Celý región je na nepoznanie. Vtedy tu bola jedna chata vo Vrátnej. Terchovčania, držím vám palce. Nezabúdajte na svoju identitu – jánošíkovskú česť. 6. 8. 2008 | **nečitateľný podpis**

• Lúčime sa s prekrásnym pro-

stredím Terchovej. 6. 8. 2008 | **Drozdíkovci z Liptova**

• Once more i spent a splendid time here in Slovakia. The valley, its traditions and the mountains are just perfect. Zas som prežila úžasný čas tu na Slovensku. To údolie, jeho tradícia a tie kopce sú len perfektné. Ďakujem mojím milým priateľom, že ma tu vzali. 7. 8. 2008 | **Sonni aus Ulm - Germany**

• Veľmi premyslene spracovanie dokumentárneho filmu, hlavne kvôli malým deťom, vhodné a vkusne nahradené drastické udalosti animáciou. Ďakujeme. 14. 8. 2008 | **Alena Brišková – oblasť Topoľčian**

• Je to tady pěkně, video je super. škoda, že nejde koupit. Ahoj! 19. 8. 2008 | **nečitateľný podpis**

• Jsme nesmírne rádi, že jsme si

mohli prohlédnout vaši mu-seum. Jen tak je možné udržet tradici, vaši i naši. Držíme vám palce. 19. 8. 2008 | **Moraváci**

• Děkuje se za milou chvíli, kterou jsme zde mohli prožít a oživit si vaši legendu z našich školních let. 20. 8. 2008 | **nečitateľné podpisy – Morava**

• Wonderful smal museum. Keep up the good work: Báječne malé múzeum. Pokračujte v dobrej práci! 23. 8. 2008-11-26 | **Christina - Cyprus**

• S pozdravom rodák z Terchovej. 24. 8. 2008 | **Václav Vojtek s manželkou**

• Rodina Nosková z Čech. Moc děkuji za krásný zážitek, který si odnášíme do Teplíc v Čechách. Jsme obdivovatelé Juraje Jánošíka a hrdí na to, že jsme byli jeden stát. Děkuje se.

12. 9. 2008 | **nečitateľné podpisy**

• Národ, ktorý si neváži svoju históriu, je veľmi chudobný duchom. A preto snažme sa pochopiť históriu, aby i v budúcnosti sme sa mohli z nej poučiť. Jánošíkovská história i rôzne iné tradície pomáhajú rozvíjať ducha slovenského národa. Za regionálne združenie Trenčianskeho kraja. 27. 9. 2008 | **APOZ**

V roku 2008 bola návštevnosť expozície nižšia ako v posledných rokoch. Príčina zníženia počtu návštevníkov súvisela s rekonštrukciou expozície. Trvala od 15. 5. do 1. 8. 2008, čiže to bolo v období letnej sezóny. Ale aj napriek tomu navštívilo expozíciu Jánošík a Terchová okolo 5 000 osôb. Do-teraz to boli návštevníci z viac ako 50 štátov celého sveta.

A čo si o tom všetkom myslí... Ján Laurenčík

Život začína, keď sa od teba deti vysťahujú a pes skape.

Lenivci nezdôvodňujú, prečo nič nerobia.

Boli takí moderní, že si chceli adoptovať homosexuálne decko. Keď ti žena neprotirečí, tak ju neprerušuj.

Nikdy nezabudnem nijaký ksicht. Ale vo vašom prípade musím urobiť výnimku.

Písal svoju autobiografiu, aby potom mohol na seba podať trestné oznámenie.

To dieťa bolo také škaredé, že mu museli uviazať špekáčky okolo krku, aby sa aspoň pes s ním hral...

Človek je vraj od prírody dobrý. Každý, čo má doma decko, vie, že to je hlúposť.

Keď si ženy chcú udržať pekné nohy, musia si ich dať masírovať pohľadmi mužov.

Už som starý. Už nechcem mať nijakú z tých vecí, ktoré som si kedysi nemohol dovoliť.

V každom človeku je niečo dobrého. Hitler bol napríklad nefajčiar...

Pri niektorých manželstvách máš dojem, že opica pochádza z muža. Zberatelia starožitností sa nezaujímajú o staré ženy. Nanajvýš, ak by archeológovia...

Bol som rád, že som mohol hneď odpovedať. A povedal som, že neviem.

Alkoholik má dôvod piť na zdravie.

Hnojisko odpovedá smradom, keď naň zasvieti slnko.

Tri dcéry a jedna matka, to sú pre otca dokopy štyria čerti.

Mal som veľmi ťažké detstvo. Narodil som sa bez zubov a prvé dva roky som bol sprstý.

Voda v malých množstvách nemôže nikomu uškodiť...

Terchovské výročia v roku 2008 (výber)

JURAJ JÁNOŠÍK (pred 25. 1. 1688 Terchová – 17. 3. 1713 Liptovský Mikuláš)
- 320. výročie narodenia a 295. výročie popravy národného hrdinu

Krivánska Fatra bola schválená za národný park (1. apríl 1988)
- 20. výročie

ADAM FRANTIŠEK KOLLÁR (17. 4. 1718 Terchová – 10. 7. 1783 Viedeň)
- 290. výročie narodenia a 225. výročie úmrtia „slovenského Sokrata“

PÁTER JOZEF STAŠO (20. 5. 1903 Terchová – 1951 Terchová)
- 95. výročie narodenia prvého terchovského kňaza a trpiteľa za vieru

VZBURA V SRBSKOM MESTE KRAGUJEVAC (3. jún 1918). Po jej potlačení boli popravení 44 vojaci 71. trenčianskeho pluku – medzi nimi aj Terchovec Martin Cingel Martinčo. Jeho meno sa nachádza aj na známom kragujevskom pamätníku, ktorý postavili na počesť obetí vzbury proti vojne a násiliu. Ďalšími terchovskými účastníkmi tejto významnej historickej udalosti boli Ján Chvastek, Jozef Holúbek, Alojz Chvastek, Martin Paštrnák, Ján Michálek a Adam Martoš.
- 90. výročie tragédie

DARINA KOHÚTOVÁ-HANULIAKOVÁ (17. 6. 1938 Terchová – 2006 Bern, Švajčiarsko)
- 70. výročie narodenia opernej speváčky, pedagogičky a exilovej aktivistky

POVODEŇ V ŠTEFANOVEJ – vtedy Ištvánovej – , pri ktorej zahynulo 14 ľudí. Po tragédii ostala len jedna drevená chalupa a osada sa musela vybudovať znovu (11. jún 1848).
- 160. výročie tragédie

ALOJZ CHVASTEK (19. 6. 1898 Jablonové – 1992 Terchová)
- 110. výročie narodenia ľudového rozprávača a folkloristu

KAROL SKŘIPSKÝ (15. 7. 1908 Brno, Česká republika – 10. 3. 1993 Urdorf, Švajčiarsko)
- 100. výročie narodenia a 15. výročie úmrtia renomovaného filmára a fotografa

ADAM VALLO (1940 Terchová – 8. 8. 1998 Terchová)
- 10. výročie úmrtia jaskyniara a karikaturistu

VLADIMÍR KRIŽO (12. 9. 1928 Terchová)
- 80. výročie narodenia organizátora športového a kultúrneho života, regionálneho historika a publicistu

FRANTIŠEK BALÁT (3. 10. 1898 Terchová – 1965 Terchová)
- 110. výročie narodenia predníka terchovskej muziky

KOLOMAN KOLOMI GERALDINI (24. 10. 1908 Terchová – 1994 Miramar, Argentína)
- 100. výročie narodenia básnika, prekladateľa, redaktora, literárneho kritika, esejistu a pracovníka Matice slovenskej

ŠTEFAN HANULIAK (1930 Terchová – 21. 12. 1988 Terchová)
- 20. výročie úmrtia ľudového rezbára, autora Terchovského betlehemu

SPOMIENKA NA PRIATEĽOV

Fotografia - František MUČA, st.

Ján Berky-Mrenica st.

Nadránom 12. 10. 2008 zomrel po ťažkej chorobe vo veku 69 rokov excelentný muzikant Ján Berky-Mrenica starší. Táto nezameniteľná osobnosť preslávila Slovensko i svoju rodnú obec Očová v 52 krajinách sveta. Počas rokov 1958 – 1991 pôsobil ako koncertný majster SLUK-u, 1991 – 1997 bol spoluzakladateľom a kapelníkom Diabolských huslí. V roku 1975 si v Indii zahral na slávnych stradivárkach, ktoré mu požičal primáš anglického Kráľovského kvarteta. Huslista, primáš, skladateľ a aranžér Ján Berky-Mrenica patrili medzi ľudí, ktorí posúvali ľudovú hudbu ďalej. Vždy ťažil zo svojich koreňov, ale ľudovú hudbu dokázal spracovať tak, že sa dostávala na vysoký umelecký „level“. Ako zvykol hovoriť, snažil sa obliekať ľudovky do pekného obleku. Ján Berky-Mrenica viac ráz účinkoval aj na Jánošíkových dňoch – naposledy vlni počas ich jubilejného 45. ročníka. Išlo o vôbec posledné vystúpenie Diabolských huslí. V Terchovej mal tento legendárny umelec viacerých priateľov a množstvo obdivovateľov.

Čeť jeho pamiatke.

Fotografia - Milan KOSEC

Michal Dočolomanský

V uplynulých mesiacoch (26. 8. 2008) zomrel v Bratislave vo veku 66 rokov populárny divadelný, filmový a televízny herec Michal Dočolomanský. Do širokého slovenského i českého povedomia sa zapísal množstvom nezabudnuteľných kreácií, ktoré vždy budú mať svoje vďačné divácke publikum. Bezpochyby najviac ho doma preslávila titulná postava Jánošíka v muzikáli Na skle maľované. Michal Dočolomanský predstavil svoje jedinečné umelecké majstrovstvo niekoľkokrát aj v Terchovej, kde mal i svojich priateľov – naposledy v roku 2007 na jubilejnom 45. ročníku Jánošíkových dní.

Čeť jeho pamiatke!

GRATULUJEME!

Dňa 7. decembra 2008 vo večerných hodinách v televíznej súťažnej relácii SLOVENSKO MÁ TALENT súťažila naša rodáčka z Terchovej 6-ročná Martinka BOBÁŇOVÁ, ktorá sa umiestnila na krásnom druhom mieste. Svoj talent predviedla v hre na heligónku, speve a tanci. Dôstojne reprezentovala seba, svoju rodinu, našu Terchovú a slovenský folklór. K tomuto krásnemu umiestneniu a zviditeľneniu Terchovej jej zo srdca prajeme veľa úspechov, životného šťastia, radosti v ďalšom rozvíjaní svojho talentu. Ku gratulácii sa pripája aj redakcia novín TERCHOVÁ, pracovníci MKS Terchová, obecného úradu ako aj všetci obyvatelia Terchovej, ktorí jej počas celej súťaže držali palce a posielali SMS-ky.

V poslednom čase vyšlo na Slovensku viacero zaujímavých slovníkových (lexikografických) diel, prezentujúcich život a tvorbu osobností konkrétneho regiónu, respektíve kraja. Naznačená skutočnosť inšpirovala redakciu k myšlienke realizovať na stránkach našich novín dlhodobý cyklus (seriál), prostredníctvom ktorého priblížime čitateľom všetky významnejšie osobnosti (žijúce aj nežijúce), spojené s Terchovou alebo Jánošíkovým krajom. Osobnosti predstavíme na základe časového hľadiska, čiže od 17. storočia až po súčasnosť. Dúfame, že cyklus ocenia i študenti, ktorí často márne hľadajú potrebné informácie o osobnostiach našej obce (regiónu). No a keby náhodou niekedy vystrelila motyka, možno sa dožijeme aj knižného vydania slovníka (lexikónu) osobností Terchovej. Seriál, ktorý sme spustili na sklonku roka 2005, vytvára priaznivé predpoklady na naplnenie naznačeného zámeru. V poradí devätnástou osobnosťou v dlhom rade bude po Jurajovi Jánošíkovi, Adamovi Františkovi Kollárovi, Jurajovi Czeiselovi, Alojzovi Chvastekovi, Františkovi Balátovi, Jozefovi Struhárnanskom, Jozefovi Bernátovi, Jozefovi Stašovi, Karolovi Skřípskom, Kolomanovi K. Geraldinim, Eugenovi Weinerovi, Milanovi Šaradinovi, Jozefovi Meškovi – Kvačekovi, Štefanovi Bitterovi, Bohdanovi Blahovi, Borisovi Ivanovovi, Vincentovi Rybárovi a Ondrejovi Bobáňovi Jozef Weider.

Jozef (Jožo) Weider

24. 6. 1909 Budatín - ? Kanada • **chatár, muzikant, fotograf, publicista**

Po vzniku spoločného štátu Čechov a Slovákov (1918) nastáva okrem iného aj intenzívnejší rozvoj organizovaného cestovného ruchu, turistiky a športu v Malej Fatre. Vznikajú prvé ucelenejšie sprievodcovské popisy, turistické mapy, ročenky a iné informačné materiály, ktoré prispievali k zvýšenej propagácii tejto čoraz viac vyhľadáwanejšej oblasti Slovenska. Postupom času sa vo Vrátnej začalo aj s budovaním turisticko-rekreačných objektov. V roku 1930 dokončili mladí nadšenci z Klubu československých turistov v Žiline prvú etapu výstavby Chaty pod Chlebom. O krátky čas na to sa rozhodol budatínsky rodák Jozef (Jožo) Weider vybudovať v sedle Medziholie Chatu pod Rozsutcom. Najprv v roku 1932 dokončil malý útulný objekt s 30 lôžkami, pričom každý voľný kút chaty dômyselne vyplnil ľudovou tvorbou z dreva. Neskôr svoje zariadenie rozšíril a v priebehu roka 1937 malo kapacitu 80 postelí. Zásluhou atraktívnej lokalizácie, ako aj nápadov invenčného a kreatívneho chatára sa tento objekt stal mimoriadne navštevovaným turistickým miestom. Pamätníci tvrdia, že počas voľných chvíľ Jozef Weider vyhrával hosťom na harmonike a s obľubou spieval terchovské piesne. Aktívne tiež fotografoval, športoval a usporadúval rôzne podujatia; napríklad v spolupráci s agilnými funkcionármi Športového klubu Jánošík Terchová organizoval populárny beh tunajších mládenčov od Chaty pod Rozsutcom do Štefanovej. Cieľ sa nachádzal pri Horskem hoteli pod Skalným mestom a víťazi boli odmenení hodnotnými cenami. Na jednom z propagačných plagátov sa okrem základných informácií nachádzal aj takýto text: „...ľudia, aby ste vedeli, terchovskí valasi budú bežieť, kto prvý dobehne – hodinky dostane...“

Všestranné pôsobenie v Jánošíkovom kraji, bohaté zážitky, skúsenosti a postrehy mimoriadne činorodého Jozefa Weidera dokumentuje kniha Päť rokov chatárom (1937), ktorú si autor vydal vlastným nákladom sám. Z tejto publikácie – vytlačila ju svojho času známa a úspešná žilinská tlačiareň Braun – pochádza i nasledujúca ukážka.

Stoh

To je obrovský kopec a poviem vám, že som ho poznal v zime i v lete. Stoh je celý holý, trávnatý, len z jednej strany sa zakúšali do jeho strmého boku skalisté rizne a smrečinové hrebienky. Tráva rastie aj na tej priehlbine, ktorú vidíte od Ištvánovej a pre ktorú ho Terchovci volajú Rytňá. Štyri veľké čriedy oviec sa živía cez celé leto z tej trávy, a ešte ju na jeseň Belanci skosia a odnesú. Už si môžete predstaviť jeho veľkosť. Z vrcholu Stohu uvidíte skoro všetky hrebene slovenských hôr; od Turca k Liptovu až po Oravu, ba vidíte ďaleko do Poľska a na Moravu k Beskydám.

Ja viem, že som len malý človečik a ty si veľký, obrovský kopec. Vzal si mi sebavedomie, keď som sa na teba odvážil onoho dňa, keď ťa čerti brali. K prvému trianglu to ešte šlo, pod závejom to bolo ako v starej izbe, len potom ďalej, na veľkej lúke, tam to ťalo do človeka. Akoby sa ten sneh bol premenil na milión pichlavých šípov, akoby sa fujak stal obrovskou metlou, chcúc odmiest' všetko, čo tam bolo. Z polmetrového snehu nezostalo nič. Odkryté zľadovatené steblá trávy cvakali a hartusili, mojou omrznutou vetrovkou lomcoval vietor a čakal som, kedy ju zo mňa strhne. A k tomu stále nový prívál snehu, hoci zem bola dohola vymetená. Ahá, tak asi vypadá monzún v púšti...

Ako som sa dostal k prvému trianglu pod závej, ani neviem. Pôdu mi vietor unášal spod nôh, stále som padal, a či stojím a či sa kľžem, to som nezistil. Sedel som dobrú chvíľu pod závejom, ale čo to bolo proti tej rozbesnenej lúke. Čo je to jeden malý človečik proti jednej veľkej hrbe tejto zeme? Vzдорovať proti rozbesnenému živlu, či postaviť sa pred hrázu ľudského nedorozumenia. Čo je horšie? Ťažko povedať, ale ja som skúsil oboje.

Päť rokov chatárom, úryvok

Na sklonku 30. rokov, v predvečer vypuknutia 2. svetovej vojny (1939), Jozef Weider emigroval. Po jeho odchode prevzala Chatu pod Rozsutcom Jarmila Uhrová. Na prelome novembra a októbra 1944 tento objekt spolu s ďalšími miestnymi turistickými zariadeniami (chaty pod Chlebom, na Klačianskej Magure a pod Suchým, Horský hotel v Štefanovej) podpálili nemecké jednotky. Keďže všetky boli postavené z dreva, zhoreli do tla...

Žiaľ, o exilových osudoch Jozefa Weidera sa nám doposiaľ nepodarilo získať nijaké bližšie informácie (podľa neoverených zdrojov žil vo Veľkej Británii a v Kanade); nepoznáme teda ani dátum a miesto jeho úmrtia. Vieme však, že do Terchovej zavítal ešte raz (a naposledy) v roku 1966.

V júni 2009 si pripomenieme 100. výročie narodenia tejto zaujímavej osobnosti, s ktorou sú neodmysliteľne spojené počiatky formovania moderného cestovného ruchu v Malej Fatre.

Literatúra: Weider, J.: Päť rokov chatárom. In: Terchová, 6, 1995, č. 11 – 12, s. 6 – 7; Cabadaj, P. – Križo, V.: Terchová. Terchová 2003, s. 23 a 74.

PETER CABADAJ

SKUPINA ARZÉN má za sebou 25 rokov existencie

Terchovsko-žilinská skupina Arzen je na slovenskej hudobnej scéne prítomná už dve desaťročia a v roku 2008 oslávila svoje ťažko neuveriteľné 25. narodeniny. Korene skupiny siahajú do polovice 80. rokov minulého storočia, pričom začínala ako heavy metalové zoskupenie. Od tej doby sa veľa zmenilo, kapela prešla mnohými personálnymi zmenami, ale poctivé jadro a rockový zvuk ostali skupine dodnes.

V roku 1995 formácia mapuje svoje päťročné úsilie a vydáva Demo výber 90 – 95. O tri roky neskôr (1998) vychádza debutové CD pod názvom Arzen. To sa už tvorba skupiny uberá vlastnou cestou; ovplyvnená je terchovským folklórom a tieto prvky vkladá do svojej pôvodnej tvorby. Známa bola spolupráca s ľudovou hudbou bratov

Muchovcov, ktorá s ňou nahrala pieseň Boli to ručičky... Následne bol k skladbe nakrútený aj videoklip. Arzen a Muchovci odohrali množstvo koncertov, prezentovali sa v médiách a na rôznych podujatiach. Spojenie rocku a folklóru ukázalo skupine novú cestu a v roku 2000 vychádza jej druhé CD Ešte raz... K spolupráci na tejto platni si hudobníci tentoraz prizvali progresívnu terchovskú folklórnu skupinu Nebeská muzika. Vznikla tak zaujímavá kooperácia a fúzia ponúka už klasickú rockovú hudbu s folklórnymi motívami, ale v akustickej verzii. Spolupráca s Nebeskou muzikou pokračuje dodnes a skupiny sporadicky aj koncertujú.

Hoci z pohľadu Arzenu tvorí žánrovú dominanciu spojenie rocku a folklóru, skupina má aj inú hudobnú tvár. Ide o vlastné rockové skladby s pôvodnými textami, ale i textami iných

autorov. Kapela sa tiež venuje zhudobňovaniu básní od slovenských literátov (P. Ušák Oliva, Ján Fratrik, Ján Smrek, Andrej Žarnov, Marián Grupač a iní). Napríklad titulný text k CD Zhasínania napísal spisovateľ M. Grupač. S týmto programom sa Arzen realizuje najmä na rozličných vernisážach, seminároch, výstavách... Naznačené hudobné spojenia, či už básnické, rockové alebo folklórne, môžete počuť na všetkých albumoch skupiny. Výnimku tvorí CD Na skle maľované, keď Arzen dostal ponuku nahráť a prearanžovať známy muzikál „na vlastný obraz“. Vzniklo to vďaka významnému vkladu dvoch protagonistov kapely, a to speváka Jara Gaža, ktorý hrá v predstavení Mestského divadla v Žiline titulnú postavu Jánošíka, a gitaristu Paľa Cabadaja, ktorý sa zas pod muzikál podpísal ako hudobný aranžér. Keďže má skupina k tomuto predstaveniu veľmi

blízko, niektoré skladby využíva aj v rámci svojho repertoáru a, samozrejme, hráva ich tiež na koncertoch.

V roku 2008, pri príležitosti 25. výročia založenia kapely, vydali chalani v poradí šiesty album S tebou či bez teba. Arzen naďalej ostáva verný svojmu žánru a okrem balád a štylizovaných terchovských skladieb možno na platni počuť aj experimentovanie, rockový temperament alebo inštrumentálku.

Skupina Arzen aktívne koncertuje a v poslednom období odohrala množstvo vystúpení na festivaloch a iných podujatiach doma i v zahraničí (USA, Poľsko, Česká republika, Maďarsko).

-pac-

Žijeme v presile a pod intenzívnym tlakom

ťažkého slovného delostrelectva

tvrdí Peter Cabada – terchovský rodák, básnik, filmár, publicista, dramaturg, scenárista, režisér, organizátor, milovník piva, života... Výpočet publikácií, výstav, projektov a iných bohumilých činností, ktoré nesú odtlačok energie, entuziazmu, lásky, umu, fortieľu a ľudskosti Petra Cabadaja, by zabral nie málo miesta a času, a preto radšej zvolím rozumnejšie riešenie. Nechám Petra Veľkého, aby sám poodkryl viac z toho, čo sa skrýva za jeho prácou, za jeho vášňami, ale i boľistkami a trápnutiami...

DOTYKY: V oblasti slovenskej exilovej literatúry a jej prezentácie doma a v zahraničí sa „pohybujete“ už nejaký ten piatok. Organizoval a manažoval si vznik nie jednej výstavy, katalógu, konferencie, seminára či inej činnosti. V čom podľa Teba spočíva, tkvie podstata alebo (ak môžeme byť trochu patetickí) i odkaz literatúry, a vôbec umenia, ktoré bolo vytvorené v exile? Má napríklad slovenská exilová literatúra dnes možnosť aktuálnej a bezprostrednej interakcie s pozorovateľom, čitateľom či tvorcom, ktorý žije na Slovensku? Nespočíva napokon význam a opodstatnenie takejto literatúry skôr (či iba?) v jej dokumentačnej polohe a priamo už so súčasnou tvorbou nemá skoro žiadne väzby?

PETER CABADAJ: Prednedávnom vyšla zásluhou Literárneho informačného centra v Bratislave reprezentačná antológia

slovenskej poézie vo svete Medzi dvoma domovmi, do ktorej som spracoval časť o exilovej básnickej produkcii. Po dlhšom čase som si teda opätovne prečítal všetky významnejšie diela tejto proveniencie a môžem konštatovať, že niektoré básnické zbierky znesú porovnanie s domácim kontextom (Leopold Lahola, Karol Strmeň, Jozef Milučký). V každom prípade ale platí, že exilová spisba je už uzavretým fenoménom a predstavuje súčasť našej literárnej histórie. Mňa osobne teší, že sa integrálne začlenila do slovenskej literatúry, čo dokumentuje viacero najnovších syntéz a slovníkových diel. Taktiež treba oceniť skutočnosť, že v uplynulých rokoch vyšli všetky významnejšie knihy exilových tvorcov, a tak má domáci čitateľ možnosť urobiť si vlastný úsudok o úrovni tejto spisby. Naposledy vyšlo zásluhou Matice slovenskej monumentálne prekladateľské dielo polyglota Karola Strmeňa – antológia svetovej lyriky Návštevy. Antológia obsahuje 226 preložených básní; od kráľa Dávida cez Villona, Verlaina až po modernú poéziu prvej polovice 20. storočia (Ungaretti, Blok, Lorca, Achmatová a mnohí ďalší). Práve Strmeňovou prekladateľskou činnosťou sa zvýraznilo medzinárodné renomé a tradícia slovenskej prekladateľskej školy v kontexte našej literatúry a kultúry vôbec. V Archíve literatúry a umenia Slovenskej národnej knižnice v Martine sa zásluhou koncentrovaného úsilia podarilo zhromaždiť rukopisnú pozostalosť popredných protagonistov nášho literárneho exilu. Najbližšou úlohou v tomto smere bude jej postupné spracovanie a sprístupnenie širšej bádateľskej verejnosti, čím sa definitívne naplní môj pôvodný (takmer dvadsaťročný) zámer ohľadom výskumu a prezentácie slovenskej exilovej spisby.

DOTYKY: Ako manažér a autor si sa prezentoval viacerými výstavami a publikáciami v súvislosti s exilovou literatúrou. Môžeš čitateľom Dotykov bližšie predstaviť niektoré z týchto projektov? Ako vnímajú takéto akcie návštevníci v zahraničí a s akými reakciami sa poväčšine stretávaš doma, na Slovensku?

PETER CABADAJ: Jednoznačne najväčšou výstavou, ktorú sme v nedávnej minulosti spolu s priateľmi, kolegami a partnermi (z domova aj zo zahraničia) zrealizovali, bol Slovenský exil 20. storočia. Výstava sa postupne predstavila v Brne, Mar-

tine, Prahe, Budapešti, Krakove a Ríme. Išlo o komplexný pohľad na všetky relevantné súvislosti reflektujúce fenomén slovenského života v zahraničí, pričom osobitný akcent bol kladený na vizuálnu stránku stvárnenia projektového zámeru. Práve pôsobivú harmonickú líniu, ktorá spájala a prepájala dokumentačnú časť s výtvarnou (vrátane reprezentačných katalógov), vysoko ocenili zahraniční návštevníci. Na Slovensku sme túto, ako aj ďalšie väčšie výstavy (Slovenské cesty k slobode Dominika Tatarku, Milan Hodža – osobnosť európskeho formátu, Slovenský spisovateľ a výtvarník Jozef Cíger Hronský...) predstavili v pôvodnom „balení“ iba v Martine. Na prvý pohľad by sa teda mohlo zdať, že sa orientujeme len na prezentácie v zahraničí. Nie je to ale úplne tak, pretože skromnejšie verzie našich výstavných projektov pravidelne putujú po slovenských knižniciach, múzeách, kultúrnych strediskách i školách, kde nezastopiteľne prispievajú k prehľbovaniu poznania o našej literatúre a kultúre vôbec. Jedinou výnimkou bola výstava Slovenský spisovateľ Jozef Cíger Hronský, špeciálne pripravená pre talianske publikum. V priebehu roka 2007 sa s úspechom postupne predstavila v Ríme, Oriolo Romano a Assisi, čiže v mestách, kde náš významný umelec prežil prvé roky svojho exilu. Opätovne sa ukázalo a potvrdilo, že keď sa zámer pripraví dôkladne (ergo profesionálne, čo, žiaľ, ešte stále nebýva v našich končinách samozrejmosťou), veľkorysejšie a vizuálne atraktívne, svet to vie oceniť. V tejto súvislosti musím vyzdvihnúť zásadný podiel martinských múzejníkov a výtvarníkov na úspechoch uvedených medzinárodných prezentácií.

DOTYKY: Poďme do Tvojho rodiska. Mne osobne sa s obcou Terchová automaticky spájajú dve asociácie – Jánošík a Peter Cabada. Ako to bolo, keď si pomáhal v Terchovej budovať kapitalizmus?

PETER CABADAJ: Živo si pamätám, ako isté české noviny niekedy na jar 1990 zaregistrovali nízku vekovú skladbu nových funkcionárov Miestneho národného výboru (MNV) v Terchovej. Dozvedel som sa tak, že vo veku necelých 24 rokov som bol najmladším funkcionárom vo vtedajšej federácii! Spolu s kolegami z terchovského MNV, ktorí boli starší len o niekoľko rokov, sme na rôznych fórach pôsobili doslova ako exoti. Mne sa to často stávalo najmä počas (vtedy ešte povinných

civilných) svadobných obradov, ktoré som mal ako jediný slobodný z novej vrchnosti „pod palcom“. Keď sa moja maličkosť v dlhých vlasoch a s úradnými insígniami na hrudi vynorila z prípravnej miestnosti spolu s matrikárkou (vo veku mojej mamy) pred snúbencami, najmä nevesty – vrstovníčky veľmi ťažko premáhali silné nutkanie sa smiať. Niekedy sa schuti zarehotali aj cezpoľní svadobní hostia... Po slávnostnom akte, už pri poháriku odporne teplého karpatského brandy, zas starší z ľudu vyslovili obavu, či mnou zúradovaný sobášny akt bude vôbec platný. Zrejme sa im nepozdával autorský príhovor adresovaný snúbencom, ktorý bol diametrálne odlišný od tých, aké sa za „totáča“ roky rokúce čítali pri rôznych príležitostiach a obradoch. Ja som si pripravil svoje verzie, ktoré som pod vplyvom nových skúseností a zážitkov často dopĺňal (a pritom sa v duchu do popuku smial). No a v záverečnej fáze pôsobenia vo funkcii tajomníka MNV som si už ako rutinér dovoľoval priam psie kusy. Napríklad po oficiálnom akte bolo treba urobiť prvé manželské foto. Vďaka som sa ujal úlohy „navigátora“ a mladých adeptov spoločnej cesty životom sme spolu s fotografom – sprisahacom usmernili tak, že na snímke mladoženíchovi ešte pred svadobnou nocou trčali parohy ako hrom. Fašiangové bytosti s rohami od Vladimíra Kompánka, ktoré zdobili interiér svadobnej miestnosti, teda plnili aj úlohu, o ktorej sa majstrovi ani nespomínalo... Čoskoro však prišiel čas, ktorý definitívne odzvonil môjmu nezabudnuteľnému pôsobeniu na terchovskom úrade. Prepáč, že som si takto odskočil od Tvojej otázky, ale ma to svoju súvislosť s budovaním kapitalizmu v Terchovej. Dnes pri pohľade na vývin a mohutný všestranný rozvoj rodnej obce môžem len neskromne podotknúť, že sme zrejme položili dobré základy, pretože kapitalizmu sa v Jánošíkovom kraji naozaj darí.

DOTYKY: V Terchovej stále aktívne pôsobíš aj dnes, hoci domáci máš v Martine. Aké akcie Ťa v súvislosti s Terchovou zamestnávajú v súčasnosti? A ešte prezrad', čím je Terchová iná, osobitá, svojská a odlišná od iných slovenských miest a obcí?

PETER CABADAJ: O svojej rodnej obci som už toho popísal toľko, že sa mi už akosi nežiada pridávať nič. Ale voľačo predsa len. Terchová má viacero neodškriepiteľných do-

máciach aj svetových prvenstiev. O niektorých sa vie viac, o iných zas menej. Vie sa napríklad, že obec je sídlom najstaršieho kraja na území Slovenska (Jánošíkov kraj), ktorý nikdy nepodliehal všakovakým územno-správnym reorganizáciám, zmenám a reformám. Mnohí zas možno počuli, že na teritóriu obce bola v minulosti vyhlásená Terchovská republika. (Nuž povedz, ktorá dedina na svete sa môže pochváliť tým, že mala svoju vlastnú republiku?) Alebo renomovaní znalci folklóru s plnou vážnosťou tváre tvrdia, že v tejto obci žije v prepočte na meter štvorcový najviac muzikantov na svete. Spomínané prvenstvá sú však všeobecne známe. Menej sa už ale vie, že Terchová je aj kolískou džezu. Terchovskí muzikanti sa totiž nepretržite od konca 19. storočia vyznačujú tým, že do poslednej chvíle nevedia, kolkí budú hrať, na čom budú hrať, kde budú hrať, v čom budú hrať, čo budú hrať a za čo budú hrať... V posledných rokoch sa už toľko v Terchovej neangažujem. Ponechal som si redigovanie dedinských novín, ktoré som v marci 1990 založil (išlo o prvé obecné noviny vo vtedajšej federácii!) a, samozrejme, Jánošíkove dni. Ako ich dlhoročný šéfdramaturg zodpovedám nielen za program, ale aj celkový mediálny obraz tohto veľkého festivalu.

DOTYKY: Spolupodieľal si sa aj na tvorbe Slovníka slovenských spisovateľov 20. storočia. V spomenutej publikácii majú svoje „heslá“ osobnosti, literáti, ktorým zostavovateľ príbuzného diela (Slovník slovenských spisovateľov) Valér Mikula nemôže prísť na meno. V čom je podľa Teba hlavný dôvod tohto odlišného prístupu pri zostavovaní a realizácii toho istého projektu? Je potom takáto dokumentácia objektívna, relevantná? Prečo sa (ešte i dnes – 19 rokov po Nežnej revolúcii...) v literatúre na autora nazerá cez prizmu pokrivenej politickej optiky a nie v súvislostiach s jeho umeleckou činnosťou?

PETER CABADAJ: Zásadné pripomienky, výhrady a návrhy, ktoré som mal v súvislosti s druhým rozšíreným vydaním Mikulovho Slovníka slovenských spisovateľov, pred časom publikoval Literárny (dvoj)tyždenník. Preto už necítim potrebu vracaa sa k tejto téme. Pripomeniem len, že ma mrzí neochota (a možno i neschopnosť) komunikovať partnersky a kolegiálne na úrovni inštitúcií, ktoré pripravujú

významné syntetické práce. Výsledkom je potom neúplný pohľad, chýbajúce bio-bibliografické údaje, absencia novej literatúry a iné pokrivenia, ktorými trpí výsledná podoba konkrétneho diela. Spolu s kolegami zo Slovenskej národnej knižnice Augustínom Maťovčíkom a Pavlom Pareničkom sme autorsky pripravili do tlače druhé doplnené, rozšírené a upravené vydanie Slovníka slovenských spisovateľov 20. storočia. Až tento slovník (vyšiel v novembri) predstavuje podľa môjho názoru najkompletnejšiu bio-bibliografickú a literárnohistorickú reflexiu našej umeleckej spisby v minulom storočí.

DOTYKY: Vo svojej básni Stratelný deň okrem iného píšeš: „Pozerať/ bez mihnutia oka/ vstať a mlčať“. Mlčanie ako postoj, vzdor, absolútne vyjadrenie? Či rezignácia, strata ilúzií? Byť ticho zrejme nie vždy znamená nevedieť či nechcieť... O čom nevieš, nechceš mlčať?

PETER CABADAJ: Žijeme v presile a pod intenzívnym tlakom ťažkého slovného delostrelectva. Slovo akoby stratilo svoju hodnotu a pôvodný význam. Jeho skutočná cena sa zredukovala na lacné mediálne bubliny, ktoré neúprosne a so železnou pravidelnosťou zamorujú náš svet. O to viac sa preto snažím vychutnávať ticho, mlčanie, keď sa v krátkom katarznom okamihu intimity nechávam unášať pocitom pokory pred majestátnosťou času, ktorý vystavuje účet našim strateným dňom. V popise mojej letory domínuje prevaha optimistických tónov a pozitívnejšieho pohľadu na dianie vókol. Preto ani nemám čas i chuť na rezignáciu, stratu ilúzií. Svojím príležitostným tichom a mlčaním sa len snažím vnútorne povzniesť nad všetkým, čo ma v priebehu dňa ohlušuje, vyrušuje, demotivuje a oberá o energiu.

DOTYKY: Sleduješ súčasnú slovenskú pôvodnú literárnu tvorbu? Ako vnímaš dnešnú situáciu v umení, v možnostiach prezentácie diel napríklad mladých autorov?

PETER CABADAJ: Ako som už uviedol na inom mieste, v novembri 2008 vyšlo druhé doplnené, rozšírené a upravené vydanie Slovníka slovenských spisovateľov 20. storočia. Okrem iného som sa podujal na to, že do neho spracujem stručné profily autorov, ktorí výraznejšie vstúpili do nášho literárneho kontextu po roku 2000 (vrátane vstup-

ného textu do tejto časti). Postupne som urobil heslá vyše 120 takýchto tvorcov – básnikov, prozaikov, esejistov, dramatikov, autorov literatúry faktu, spisovateľov pre deti a mládež... Spomenutá práca si teda zákonite vyžadovala dôkladnejšie zoznámenie sa s tvorbou nových spisovateľov. Aby som bol úprimný, nebolo toho veľa, čo ma zaujalo. Na druhej strane treba oceniť skutočnosť, že mladí autori si vedia v zložitých podmienkach a pomeroch nájsť publikačný priestor. Dôkazom je napríklad pravidelný každoročný príliv nových debutantov. Literárne podhubie u nás existuje, máme viacero slušných literárnych festivalov, pulzuje klubový život, knižky vychádzajú a je len otázkou času, kedy sa z kvantity vydestiluje niečo kvalitné, dobré a možno i medzinárodne úspešné. Niektoré mená z mladšej generácie už k tomu nemajú ďaleko.

DOTYKY: Si obdivuhodne agilný a kreatívny človek. To, čo stihneš za doobedie Ty, sa niekomu nepodarí ani za týždeň. Aký je Tvoj najväčší zdroj energie? Vnímaš neúspechy ako stimuly k ďalšej činnosti, alebo Ťa dokážu na čas paralyzovať, znechutiť?

PETER CABADAJ: Vždy a všade sa snažím naplňať zásadu Karla Čapka, že keď nemáš čo robiť, tak pracuj. Dokonca aj v krčme pri pive, ktoré mám veľmi rád, sa často pristihnem pri tom, že mi pod vplyvom nejakej zaujímavej debaty začínajú víriť v hlave kontúry potenciálneho nového zámeru. Ak sa mi takýto zámer alebo predstava usadí v hlave, potom už niet sily, ktorá by zabránila postupnému profilovaniu a realizácii projektu. Takto ich vzniklo za tie roky už dobrá kôпка. Neúspechy, samozrejme, sú rizikom každého tvorivého podnikania, ale ja ich neberiem tragicky. Nedokážu ma na dlhšie znechutiť ani paralyzovať, pretože v mojom prípade s každým novým ránom prichádzajú nové impulzy a nápady – teda životodarná energia, ktorá ma zvykne so železnou pravidelnosťou a bez straty súdnosti prenášať z témy na tému, z projektu do projektu, alebo z Terchovej do Martina, z Martina do sveta... a späť.

Poznámka – Rozhovor s Petrom Cabadajom, ktorý vyšiel v časopise pre mladú literatúru a umenie Dotyky (č. 2/2008, s. 2 – 7), sme uverejnili v čiastočne upravenej a skrátennej verzii.

Prichádza čas radosti, nádejí i naplnených prianí Vianoc

Recepty na tento čas

Rok čo rok k nám prichádzajú pomaly a najskôr nenápadne. Je to tak, najkrajšie sviatky roka sa opäť blížia. Ich príchod už môžeme počítať na dni. Radostné, čarovné, bohaté, pokojné, láskyplné... Iba jedny sviatky v roku majú toľko prívlastkov – Vianoce. Na Vianoce sa tešíme všetci spoločne. Snažíme sa svojim blízkym pripraviť čo najviac radosti a milých prekvapení. Pokúsme sa aspoň na chvíľu pozastaviť, porozmýšľať nad bohatstvom nášho ducha, lásky a porozumenia. Budme schopní poďakovať sa aj za najmenšiu pomoc, za prácu a za všetko, čo nás postretlo, prekvapilo a možno i potešilo.

TRADIČNÝ SLOVENSKÝ MEDOVNÍK

Medovníkárstvo sa pokladalo za umelecké remeslo, o čom svedčia historické pramene už zo 14. storočia. Prvé medovníky sa piekli v kláštoroch, zemianskych domoch a v domácnostiach ako jednoduché, dobré pečivo. Medovníkárske umenie vrcholilo v 17. až 19. storočí; vtedy preniklo prakticky do celej Európy. Prvý cech, zaoberajúci sa týmto remeslom, vznikol na území Uhorska v Bratislave, neskôr sa pridávali samostatne cechy v Trnave, Modre, Banskej Bystrici, Kremnici, Levoči, Košiciach a Bardejove. Na pečenie medovníkov sa využívali rezbársky a rytecky spracované formy. Začiatky pečenia medovníkov boli ťažké. Cesto sa pripravovalo z ražnej múky a varného medu, ku ktorým sa pridávali rôzne aromatické koreniny. Výroba medovníkov sa stala dôležitou súčasťou histórie nášho remeselníctva a ľudového umenia. Jej prvky sú aktuálne aj dnes, hoci sa výroba medovníkov nastahovala do potravinárskych podnikov. Tradícia pečenia medovníkov oživa najmä pred vianočnými sviatkami takmer v každej domácnosti.

VIANOČNÁ KAPUSTNICA S PAPRIKOVÝMI ZEMIAKMI

Suroviny: kyslá kapusta (1 kg), bravčové mäso, údené alebo čerstvé, kúsok hovädzieho mäsa, klobása, mletá červená paprika, soľ, cesnak, bobkový list, rasca, korenie, 1 šľahačková smotana, 2 lyžice polohrubej múky, za hrst sušených húb, voda (3 l), zemiaky (1 kg), 2 cibule, 2-3 lyžice oleja.

Postup: Do väčšieho (5 l) hrnca vložíme kapustu, zalejeme ju vodou, pridáme bobkový list, korenie, rascu, soľ, 1 cibuľu a všetko privedieme do varu. Keď sa kapusta varí, pridáme očistené mäso, 1-2 lyžičky červenej mletej papriky a pomalšie varíme. Keď mäso mäkne, pridáme huby, o niečo neskôršie klobásu a povaríme. Pred dovarením rozšľaháme v smotane múku, zahustíme kapustnicu a krátko necháme povrieť. Dochutíme cesnakom, podľa chuti pridáme soľ a korenie. Zemiaky očistíme, pokrájame na kocky a zvlášť uvaríme. Na oleji rozpražíme pokrájanú cibuľu, pridáme trochu mletej papriky a uvarené, ocedené zemiaky omastíme. Zemiaky príliš nepučíme, len ich trochu pohrkáme. Pri podávaní horúcu kapustnicu nalejeme na tanier, do stredu kapustnice položíme kôpku paprikových zemiakov. Mäso a klobása sa konzumuje, až keď sa príde z Polnočnej omše.

Namiesto vyprážaných podkovičiek z kapra alebo vyprážaného filé môžeme podávať k zemiakovému šalátu aj varenú rybu (pstruha)

Suroviny: Ryby (pstruhy) podľa veľkosti, pre každého člena 1 kus. Ďalej potrebujeme širší kastról, 3-4 l vody, soľ, 1 lyžicu octu, 3-4 kolieska citróna, 1 bobkový list, 1 väčšie sitko (cedidlo), asi tak o polomere 20 cm.

Postup pri varení ryby: V kastróle do vriacej vody pridáme soľ, ocot, citrón, bobkový list a všetko privedieme do varu. Keď voda vrie, očisteného a vypitvaného pstruha stočíme na sitku tak, ako keby plával živý, pričom ho položíme stočeného aj s ceditlom do vriacej vody. Varíme približne 5-8 minút. Ceditlo za rúčku počas varenia držíme, alebo ak je rúčka dostatočne väčšia, preložíme ju cez okraj kastróla. Rybu varíme odkrytú, ale celú ponorenú vo vode. Na ceditle môžeme pripraviť naraz dve ryby. Uložíme ich z pravej a ľavej strany. Keď je ryba uvarená, ceditlo z vody vytiahneme a necháme trochu ochladnúť. Keď

rybu z ceditla prekladáme na vedľajšiu misu alebo priamo na tanier, položíme ju tak, ako bola stočená. Pri podávaní môžeme rybu preliať roztopeným maslom a posypať sekanou pažítkou s vejárikom z citróna.

ZEMIAKOVÝ ŠALÁT JEDNODUCHÝ, ALE CHUTNÝ (10 PORCIÍ)

Suroviny: 1 a ½ kg zemiakov, 2 cibule, 300 g kyslých uhoriek, 1 väčšia fľaša majonézy, 3 natvrdo uvarené vajíčka, 2 lyžice horčice, 1 vrecko mrazenej zeleniny, 1 pochúťková smotana, 150 g šunky, soľ, mleté čierne korenie, podľa chuti štipka cukru.

Postup: Najprv si umyté zemiaky uvaríme v šupke. Keď sú vychladnuté, ošúpeme ich a pokrájame na drobné kocky. Cibuľu očistíme, pokrájame nadrobno, trocha osolíme a necháme 10 minút odležať. Do misy postupne dávame zemiaky, olúpame a pokrájame na kolieska, uvarené vajíčka, na malé kúsky pokrájané kyslé uhorky, šunku pokrájanú na malé rezanččky. Mrazenú zeleninu nevaríme, len ju prelejeme na ceditle vriacou vodou. Po odkvapkani pridáme do misy, doplníme cibuľu, horčicu, majonézu a smotanu. Šalát dobre premiešame, okoreníme, osolíme a prípadne ešte trochu osladíme.

VIANOČNÁ PEČENÁ HUS S GAŠTANOVOU ALEBO JABLKOVOU PLNKOU

Suroviny: 1 hus približne 3 kg, soľ, citrón, olej, 8-10 žemli, mlieko na plnku podľa potreby, 150 g slaniny, 1 cibuľa, 50 g hrozienok, 150 g uvarených prelisovaných gaštanov alebo jabĺk, štipku voňavého korenia.

Postup: Umytú a očistenú hus zvonka aj zvnútra dobre potrieme citrónovou šťavou a posolíme. Plnku si pripravíme tak, že žemle pokrájame na kocky, navlhčíme mliekom, pridáme hrozienka, gaštany alebo jablká, tiež pridáme cibuľu rozpraženú na oleji a korenie. Všetko spolu premiešame a naplníme hus. Otvor zašijeme. Vrch husi potrieme mliekom, položíme ju do vymasteného pekáča a na hus pokladíme pásiky slaniny. Zakryjeme a pečieme približne 1 a ½ až 2 hodiny. Počas pečenia hus podlievame masným výpekom. Ak je výpeku málo, tak môžeme pridať aj trochu teplej vody. K upečenej husi podávame dusenú červenú kapustu, ako príloha môže byť knedľa alebo varené zemiaky.

VIANOČNÁ TORTA, KTORÚ MÔŽE PRIPRAVIŤ AJ OTEC RODINY

Suroviny: 2 tortové korpusy (dostať kúpiť v obchodných centrách), 2 vanilkové pudíngy bez varenia, 2 šľahačkové smotany v balení po 250 ml, 1 malý kompót v plechovke 315 g (mandarínka alebo jahoda). Poznámka: cukor a tuk nepotrebujeme.

Postup: Keď máme tortové korpusy nachystané, pripravíme si plnku. Do sklenenej alebo porcelánovej nádoby vysypeme pudíng, pridáme tekutú šľahačku a taktiež kompót aj s nálevom. Drevenou vareškou všetko zľahka premiešame 1-2 minúty a plnka je hotová. Korpus potrieme plnkou, priložíme druhý. Vrch torty aj boky taktiež potrieme plnkou a môžeme ešte ozdobiť strúhanou čokoládou, prípadne strúhaným kokosom a ovocím. Odložíme na ½ hod. na chladné miesto a môžeme krájať tortové rezy.

MEDOVNÍČKY, KTORÉ NEMÔŽU CHÝBAŤ NA VIANOČNOM STOLE

Suroviny: 60 dkg hladkej múky, 4 celé vajcia, 15 dkg Palmarínu, 25 dkg cukru, 5 polievkových lyžíc medu, ½ balíčka vanilkového cukru, 2 kávové lyžičky sódy bikarbóny, trochu skorice, trocha strúhaného muškátového orieška.

Na potretie: 1 vajíčko, 1 žltok, 1 kávová lyžička oleja, 1 malá lyžička vody.

Postup: Zo všetkých surovín, okrem tých, čo sú na potretie, večer zarobíme cesto. Na druhý deň ho rozvaľkáme a vykrajujeme rôzne tvary, ktoré ukladáme na málo (len tak jemne) pomastený plech. Pečieme ich vo vyhriatej rúre približne 8-10 minút. Ešte horúce dvakrát potrieme pripravenou zmesou. Vajíčko, žltok, olej a vodu dobré rozšľaháme a tak potierame medovníčky.

VÝBORNÉ JABLKOVÉ REZY (40 KS)

Suroviny: (1 cesto) – vajce, ½ prášku do pečiva, štipka soli, 1 hrnček mletého cukru, 2 hrnčeky hrubej múky, ½ Palmarínu, 1 a ½ kg jablk. (2 cesto) – 3 vajcia, 25 dkg cukru, 1 dcl oleja, 1 hrnček (3 dcl) vychladnutej šťavy z jabĺk, čo sa varili, 2 lyžice kakaa, ½ prášku do pečiva, 35 dkg polohrubej múky.

Postup: (1 cesto) – Najprv si olúpeme jablká, prekrájame ich na polovice a odstránime jadrovník. Takto pripravené jablká dáme do trocha vody, pridáme 1 lyžicu cukru a krátko povaríme. Varíme krátko, aby sa jablkové polovice nerozvarili, ale boli len trochu zmäknuté. Opatrne ich vyberieme zo šťavy a necháme vychladnúť. Ostatné prísady, ktoré máme uvedené v prvom ceste, spolu spracujeme a rovnomerne rozložíme na pomastený plech. Cesto dobre popritláčame a jablkové polovice, tou krájanou časťou, uložíme tesne vedľa seba na biele cesto. (2 cesto) – vajcia, cukor, olej spolu vymiešame (15 min.), pridáme šťavu z jabĺk, kakao, prášok do pečiva, múku. Premiešame a polejeme po celej ploche plechu na jablká. Pečieme vo vyhriatej rúre na 170-180 °C približne 35 minút. Po upečení môžeme vrch pocukrovať alebo vychladnutý koláč polejeme bielou čokoládou.

NEKYSNUTÝ KREHKÝ „ŠTEDRÁK“

Suroviny: 300 g hladkej múky, 150 g práškový cukor, 1 vajíčko, 1 polievková lyžica rumu, 1 kávová lyžička sódy bikarbóny, 2 lyžice tekutého medu, 1 Palmarín, podľa potreby 1-2 lyžice mlieka.

Postup: Z uvedených surovín spracujeme cesto, ktoré rozdelíme na dva bochníky. Prvý bochník rozvaľkáme a položíme na vymastený plech na celú plochu. Potom môžeme začať s plnkami. Napríklad: Ako prvá môže byť plnka dobrý slivkový lekvár, ktorý natrieme po celom rozvaľkanom pláte. Ako druhú plnku môžeme dať orechovú a tretiu makovú (plnky môžu byť rôzne, podľa možnosti). Keď máme plnky rozložené, druhý bochník rozvaľkáme a zakryjeme celý povrch „štedráka“. Pečieme vo vyhriatej rúre tak na 170-180°C približne 25-30 minút. Po upečení ešte horúci „štedrák“ povrchu potrieme (1-2 lyžice tekutého medu a 1 lyžica pomarančovej šťavy, ktoré dobre rozmiešame). Keď je vrch potretý rozriedeným medom, ešte ho posypeme opraženými a pomletými vlašskými orechmi. Vychladnutý krájame na obdlžníkové rezy.

SYROVÉ TYČINKY

Suroviny: 500 g lístkového cesta, 100 g nastrúhaného údeného syra (ementálu), 2 vajcia, mletá paprika a rasca.

Postup: Lístkové cesto rozvaľkáme, posypeme nastrúhaným údeným syrom, preložíme na polovicu a znovu rozvaľkáme. Radielkom krájame asi 2 cm široké tyčinky, ktoré potierame rozšľahaným vajíčkom, posypeme rascou, trochu mletej papriky a tyčinkami. Takto pripravené kladíme na najemno pomastený plech. Pečieme vo vopred vyhriatej rúre do zlatista.

NOVOROČNÁ POLIEVKA

„EUROMILIÓNY – ŠOŠOVICOVÁ“ (10 POCIÍ)

Suroviny: 350 g šošovice, 150 g sušených sliviek, 1 dcl oleja, 2-3 lyžice

hladkej múky, 1 cibuľa, 1-2 bobkové listy, 3 strúčiky cesnaku, 5 stredných zemiakov, 500 g klobásy, 1 šľahačková smotana, soľ, ocot, mleté čierne korenie, voda podľa potreby.

Postup: Prebratú a umytú šošovicu dáme variť do primeraného množstva vody aj s bobkovým listom. Keď je už šošovica polomäkká, pridáme očistené a na kocky pokrájané zemiaky, pokrájanú klobásu a varíme ďalej. Na oleji rozpražíme cibuľu, pridáme múku a urobíme zápražku. Keď sú už šošovica a zemiaky takmer uvarené, pridáme slivky a zahustíme zápražkou, rozriedenou vodou. Všetko necháme krátko povrieť, pridáme smotanu, soľ, ocot, korenie a rozotrený cesnak. Polievka má výraznú chuť po použitých surovinách a podáva sa horúca.

NOVOROČNÉ SLÁVNOSTNÉ RUŽE (10 PORCIÍ)

Suroviny: 1 500 g vykosteného bravčového karé alebo stehna.

Plnka: 800 g mletého bravčového mäsa, 4 natvrdo uvarené vajíčka, 2 lyžice sterilizovaného hrášku bez nálevu, 150 g oravskej slaniny (alebo klobásy), 10 kusov sušených vykôstkovaných sliviek, 1 väčšia červená paprika pokrájaná na malé kúsky (môže byť aj kapia), 1 vajce, soľ, mleté čierne korenie, olej, 2 lyžice kečupu, trochu horčice, 1 cibuľa, 2-3 čerstvé zelené papriky, 10 ks tmavého ovocia (napríklad tmavé hrozno, alebo čerešne z kompótu bez nálevu), voda podľa potreby, 1 lyžica polohrubej múky.

Postup: Najprv si pripravíme plnku: mleté bravčové mäso, očistené a na malé kocky pokrájané vajíčka, nadrobno pokrájaná slaninka alebo klobáska, hrášok, červená čerstvá paprika alebo kapia, pokrájané slivky na pásiky, čerstvé vajce. Spolu premiešame, dochutíme soľou, korením a odložíme na chladné miesto. Z karé si pripravíme 10 rezňov, ktoré dobre rozklepeme z oboch strán. Trochu posolíme, rozložíme rezne na dosku a na každý plát položíme časť plnky sformovanej ako vajce. Okraje mäsa preložíme cez seba a mäsové batôžky ešte previažeme niťou. Kladieme ich na vymastený pekáč, tým prekladaným nadol, tesne vedľa seba. Povrchu ich ešte pokvapkáme olejom, podlejeme vodou, zakryjeme a pečieme (dusíme) v rúre tak na 200°C – 1 hodinu. Počas dusenia ruže prelievame výpekom, prípadne, ak je výpeku málo, pridáme trochu vody. Keď sú ruže hotové, odstránime niť a odložíme ich na teplé miesto.

Príprava šťavy: Na oleji opražíme očistenú a nadrobno pokrájanú cibuľu, pridáme múku, krátko opražíme, pridáme kečup, horčicu, dolejeme výpek z mäsa a podľa potreby pridáme vodu. Všetko dobre rozmiešame a šťavu necháme pomaly prevrieť aspoň 30 minút. Podľa chuti ešte dochutíme soľou a korením. Ako prílohu môžeme podávať hranolky, kari ryžu, varené, prípadne opekané zemiaky. Na tanier k prílohe podlejeme šťavu a do stredu položíme ružu. Ružu prekrájame cez povrch križom tak, že do stredu vložíme tmavé ovocie a ešte zapichneme ako lístky 3 špicaté rezy zelenej papriky. Podľa fantázie porcie ozdobíme zeleninovým obložením.

NOVOROČNÉ ŠATÔČKY Z PLUNDROVÉHO CESTA

Suroviny: 1 kg hladkej múky špeciál, 3+1 vajce, 1 dcl oleja, 7 dcl teplého mlieka, 1 kocka droždia, 1 Palmarín, 1 vanilkový cukor, štipka soli.

Podľa dostupnosti plníme makovou, orechovou plnkou, alebo kolieskami salámy.

Postup: Z hladkej múky, troch vajec, oleja, droždia, mlieka, vanilkového cukru a soli si pripravíme vláčne cesto, ktoré necháme vykysnúť. Keď je vykysnuté, rozvaľkáme ho na obdlžník a natrieme zmäknutým Palmarínom. Cesto zložíme na kocku; najprv z pravej, ľavej, hornej a nakoniec dolnej strany. Zloženou stranou otočíme na dosku a necháme nakysnúť. Toto opakujeme trikrát zhruba po ½ hodine. Keď je cesto hotové, rozvaľkáme ho na hrúbku jedného centimetra, pokrájame na štvorce a plníme ľubovoľnými plnkami. Vrch potrieme rozšľahaným vajíčkom a ukladáme na pomastený plech. Necháme ešte 10 minút podkysnúť a pečieme vo vyhriatej rúre na 180°C asi 15 minút.

Poznámka: Ak budeme plniť salámou, tak potom, keď vrch potrieme vajíčkom, môžeme posypať aj rascou.

Životné jubileum futbalovej legendy: Adolf Scherer

PETER CABADAJ

V máji 2008 sme si pripomenuli 70. výročie narodenia nášho bývalého úspešného futbalistu a neskôr trénera Adolfa Scherera. Pri tejto príležitosti mu okrem iného Mesto Martin udelilo čestné občianstvo, o čo sa významnou mierou zaslúžil autor nasledujúceho príspevku Peter Cabadaj.

Adolf Scherer – futbalová legenda, vynikajúci kanonier, vicemajster sveta (1962), jedna z najvýraznejších i najosobitejších postáv česko-slovenskej futbalovej histórie – sa narodil 5. 5. 1938 v Priekope pri Martine. Hrával za Lokomotívu Vrútky, ČH Bratislava, Slovaft Bratislava, Lokomotívu Košice, VSS Košice, Olympique Nimes, Strojárne Martin, Avignon. Reprezentoval 36-krát (1958 – 1964) a dal 24 gólov, čím sa dostal na piate miesto historickej tabuľky československých strelcov. Uplatnil sa aj vo francúzskej lige, konkrétne v Olympique Nimes a v Avignone, kde napokon skončil s aktívnou hráčskou kariérou (1975). Podme však pekne po poriadku.

Adolf („Dolfi“) Scherer zdedil futbalový talent po otcovi a postupom času sa stal z neho jeden z najúspešnejších česko-slovenských kanonierov. Vedel sa neapodobiteľne oprieť v správnej polohe a chvíli do lopty, dokázal

páliť priamo priehlavkom, halfvoľejom, a jeho strely mali úžasnú rýchlosť. Pôvodne sa mladý Scherer pripravoval na povolanie rušňovodiča, no zároveň s tým hrával aj futbal a ako reprezentant učilišťa vo Vrútkach cestoval na železničarske majstrovstvá Európy do Švédska. V troch zápasoch dal 11 gólov, čo si všimli funkcionári vtedy ambiciózne Červenej hviezdy (ČH) Bratislava. Tí zariadili, aby išiel na vojencinu a hrával za ich tím.

V treťom ligovom kole mal debut proti obávanému Tatraru Prešov, avšak s neslávnyim koncom. Striedal zraneného strelca Košnára, ale nedarilo sa nielen Schererovi, ale aj celému mužstvu, ktoré napokon prehralo 0:1. Dve kolá potom mohol na lavičke náhradníkov premýšľať, ako strelieť svoj premiérový ligový gól. V 6. kole dostáva ďalšiu príležitosť v stretnutí proti Hradcu Králové. Výsledok: vsietil dva góly a ČH vyhrala 2:0! Ešte výraznejšie sa presadil v prestížnom dueli Čechy – Slovensko (1:5), v ktorom dal všetkých päť gólov (1957)!!! Na tento husársky kúsok sa ešte veľmi dlho spomínalo. V roku 1959 získal Scherer s ČH Bratislava majstrovský titul a on k nemu výrazne dopomohol 15 strelenými zásahmi. Už rok predtým (1958) debutoje v národnom mužstve v pamätnom zápase proti Švajčiarsku. Po prvý raz totiž hral čisto slovenský útok (Moravčík, Scherer, Obert,

Pavol Molnár, Ladislav Pavlovič) a o obidva góly sa postarala nová dvojica na pravej strane – slovanista Moravčík a Scherer z „Červenky“.

Keď sa kormidla reprezentácie ujal veľký futbalový stratég a mág Rudolf Vytlačil, Scherer si v nej vydobyl trvalé miesto; za prejavenu dôveru sa trénerovi odvdčnil viacerými presnými zápsimi. V roku 1960 napríklad strelil v medzistátnom zápase s Holandskom tri góly a mierou vrchovatou tak prispel k víťazstvu ČSR 4:0. Vo štvrtom ročníku Pohára Práce o najlepšieho ligového strelca sezóny 1961 – 1962 vsietil dovedna 24 gólov a na dlhých 26 z toho bol česko-slovenský rekord.

„Nie každý futbalista môže byť strelce, to mi verte. Ja som od malička rád dával góly. Pálil som ľavá – pravá, pravá – ľavá a dával góly. Lebo dať gól, to je radosť; z hry, z jedenástky, z tresnaku, to je jedno, len nech to tam je. A hlavičky, to bola pasia. Prišla lopta vzduchom, vyšplhal som sa za ňou a bál! Už tam bola“ (A. Scherer, 2005).

V pamätnom roku 1962 cestuje Adolf Scherer na majstrovstvá sveta do Chile a v mimoriadne silnej konkurencii si vybojoval stabilné miesto útočníka v základnej zostave. V úvodnej fáze šampionátu sa mu však strelecky nedarilo, no tréner Vytlačil rodenému kanonierovi trpezlivo dával dôveru, veriac, že jeho čas určite príde. Stalo sa! Vo štvrtfinále sme porazili sebavedomých Maďarov práve gólom zo Schere-

rovej kopačky. V semifinálovom zápase vsietil Juhoslovanom dva góly a výraznou mierou prispel k historickému postupu československého mužstva do finále majstrovstiev sveta vo futbale. V samotnom finálovom stretnutí, ktoré sme napokon prehrali 1:3, nastúpilo Československo v tejto nezabudnuteľnej zostave: Schrojff – Tichý, Pluskal, Popluhár, Novák – Kvašňák, Masopust – Pospíchal, Scherer, Kadraba, Jelínek.

Z futbalového diania v rámci vtedajšieho komunistického režimu vypadol Scherer v roku 1973, keď sa rozhodol emigrovať do Francúzska. Mal tam pripravenú dobrú pôdu, pretože pred štyrmi rokmi (1969) sa s 25 gólmi zaslúžil o záchranu Olympique Nimes v najvyššej ligovej súťaži krajiny galského kohúta. Nemilosrdne ho však „vygumovali“ z domácich historických záznamov, z fotografií, z tabule na zväze i v klube... Tento stav sa zmenil až po roku 1989, keď si okrem iného konečne mohol prevziať aj odznak Ligového kanoniera (Klub stovkárov) s poradovým číslom 37 za 128 strelených gólov.

V 90. rokoch minulého storočia sa svetobežník „Dolfi“ Scherer po rokoch vrátil do rodného turčianskeho kraja. Veľmi túžil pozdvihnúť z prachu martinský futbal, ktorý v tom čase už len nostalgicky spomínal na starú zašlú slávu. Z rozličných dôvodov (pri tejto príležitosti azda o nich ani písať netreba) sa jeho úprimné úsilie nenaplnilo, a tak sklamaný odišiel späť do Francúzska. Zrejme sa tam musel dôkladne utajiť, pretože v roku 2002 nebol prítomný v Prahe na oslavách 40. výročia čílskeho striebra. Organizátori podujatia totiž nikde nemohli vypátrať Schererovu adresu, aby ho mohli pozvať... Odvtedy však utieklo dolu Váhom veľa vody i rôčkov a pred niekoľkými mesiacmi sa naša futbalová legenda dožila významného životného jubilea – sedemdesiatin. Preto mi dovoľte, aby som aj v mene terchovských priaznivcov futbalu zaželel Adolfovi Schererovi do ďalšieho života pevné zdravie a všetko dobré. Ad multos annos!

Blázon naháňa psychiatra so sekerou v ruke. Zrazu ho zaženie do slepej uličky. Hľadia si do očí, blázon sa pomaly približuje, doktor si už klakne na kolená a čaká na na smrť. V tom sa blázon usmeje, podá mu sekeru a hovorí: (záver je v tajničke)

	Alegória	3. časť tajničky	Rieka v Anglicku	Ugrofínsky pojem duše	Značka ruských lietadiel	Muránska lyžica	Inými slovami
	Renesančné kurzívové písmo						
	Nespôsobilosť bolesti						
	Veľký dravý vták				Planétka Mužské meno		
	Polynézsky boh lesov			6. časť tajničky Vodná rastlina			
	Zn. ampér-závit		Spodný oddiel jury				
	Japonský boh zeme		Dostal puklinu				
	Drobné teliesko vo vnútri ucha (biol.)	5. časť tajničky	Ale po nemecky	Lomoz (expr.)	Tiež Muž v japonských mýtoch	Polovica Francúzsky spisovateľ 17. stor	4. časť tajničky
Planografický papier						Reverenda Dal do ruky	Starogermáni
Austrálsky vták						Vykonal (hovor.) Letecký útok	
Číslovka					Druh tyčovej ocele Poľoval		Skratka hektára Poľ. voj. nemocnica
Írsky boh mora				Tropická drevina Pohodil			Odlamuj Prázdny (zastar.)
Kód Talianska			Obyvateľ hór Uhlíčan draselný			Nádoba na kúpanie Okolo (bás.)	
Vyberal, volil						Vlnená šatovka Vyrábala lisovaním	
	Ženské meno	Starogermánsky boh Starogrécky boh neba				Pánski sluhovia Lasicovitá šelma	
Nerast obsahujúci titán					Poľský skladateľ Strašidelné dielo		Naničodník Okovali
Plúžil				Domáci vták Odovzdalo		Živý organizmus Druh rastlin. tuku	
2. časť tajničky				Darča krvi (lek.) Otec kráľa Saula			Prúd Rieka v Thajsku
Sumerský boh nebies			Obytný automobil Egyptský pán neba				1. časť tajničky Tamtá, oná
Ponáralo (kniž.)						Druh trhaviny	
Prísediaci na súde						Výrobcovia lán	

Pomôcky: Tan, An, In, Lol, Odin, Kilar, Kis, Nan, Ler, Ilias

Autor: Jozef Blaho

Vyberáme z tvorivých cvičení našich deviatakov

MIER

Mier je malá, štíhla žena. Nie je najmladšia. Narodila sa 9.5.1945, takže žije už 63 rokov. Svojho konca sa nebojí, bude žiť dovtedy, kým bude medzi ľuďmi vládnuť rozum a rešpekt. Zamračenú ju nevidel ešte nikto, pretože na svet sa vždy len usmieva. Jej veľké oči sú vždy šťastné. Má pokojný hlas, ktorý utíši každú vystrašenú osôbku. Jej obľúbené farby sú zelená, žltá a biela. V spoločnosti vyniká slušnosťou a vkusným oblečením. Vie sa tešiť zo šťastia iných. Rada si spieva a kreslí, vie perfektne hrať na klavíri. Je pokojnej povahy, len tak niečo ju nenahnevá. Má rada pokoj a chráni si svoje súkromie. Stravuje sa veľmi zdravo. Pije len čistú vodu. Najradšej má ovocie a zeleninu. Vďaka ich vitamínom nie je skoro vôbec chorá. Večer, keď je všade pokoj a ticho, pozerá sa na nočnú oblohu a počíta hviezdy. Pozná všetky súhvezdia. Zaspáva s tým, že sa teší na nový, podľa nej krajší a lepší deň. Bojí sa len svojho nevlastného brata - Vojny. Mne osobne svojou dobrotou pripomína anjela.

Dominika MUCHOVÁ / ZŠ s MŠ Terchová IX.B

MIER

Mier je podľa mňa žena, ktorá má okolo 35 rokov. Má postavu ako MAMA. Na svet sa díva šťastnými očami, tak ako sa díva matka na svoje deti. Oči má prísne, ale milé zároveň. Jej hlas je príjemný, zvonivý. Keď prehovorí, radosť je ju počuť! Nosí oblečené biele šaty, sú tak jemné, akoby boli utkané z rannej hmly. S láskou sa stará o svoje deti - ľudstvo. Jej najväčšou záľubou je pestovanie ruží. Stravuje sa zdravo. Najradšej má zelený čaj a zeleninové šaláty. Večer, keď ukladá svoje deti spať, číta im rozprávky na dobrú noc. Najviac sa bojí vojny, pretože v nej trpia nevinní. Teší sa z úspechov svojich detí, z ich smiechu, radosti ... Pripomína mi čarovnú vílu z rozprávky.

Mária MUCHOVÁ / ZŠ s MŠ Terchová IX. B

Óda na hudbu

Ó, tie nádherné zvuky lahodiace uchu, to zvláštne pa-ra-ram elektrizujúce celé telo, ty prinášaš do sivého života veľa vzruchu.

Pod, podaj mi svoju ruku, oddáme sa tým čarovným tónom, ktoré odstránia každú muku, smútok, bolesť i strach.

Ó, hudba, ktorí si prežila stáročia, ty, blahodarný balzam duší, ktorý nestojí takmer nič, prajem ti len tolko, svojou krásou aj naďalej do sveta krič.

Mária MUCHOVÁ
ZŠ s MŠ Terchová IX.B

Óda na prázdniny

Škola už pomaly končí, známky sú takmer isté, Ako to všetko skončí? Vyhliadky sú hmlisté.

Óda na teba

Ó, tys - moje slnko, ktoré každé ráno vychádza s úsmevom na tvári a čaká, kým sa prebudím.

Milujem naše hrkútanie, zaľúbené rozprávanie, zaľúbené pohľady, ktoré si nežne vymieňame.

Zatvor ústa, prestaň rozprávať... Poď sem, priblíž sa ku mne, buď mojou hviezdou, ktorá nikdy pre mňa nezhasne!

Ó, buď len so mnou a ľúb ma neprestajne.

Andrea WALDEROVÁ
ZŠ s MŠ Terchová IX.B

Teším sa na prázdniny, keď nastane režim iný, voľných dní bude kopa, nepokazí mi ich ani drahá ropa.

Ostáva len pár dní prežiť, dúfam, že nezačne snežiť, lebo to by bola bieda, tak sa cez leto baviť nedá.

Piatok s veľkým P už na nás striehne. Trápiť sa kvôli vysvedčku? Ani ma nehne!

Už len týždeň, potom sláva, nastane vytúžená - dvojmesačná oslava.

Ó, vitaj, vitaj vytúžený čas, ty - najkrajší roka čas.

Michal MATUŠEK
ZŠ s MŠ Terchová IX.B

Štúdium v odbore Hra na organe

V tomto školskom roku 2008/2009 farský úrad v Terchovej s podporou farskej rady a v spolupráci so ZUŠ L. Arvaya v Žiline otvoril prvý ročník štúdia v odbore „Hra na organe“. Cieľom novovzniknutej pobočky ZUŠ je vzdelávanie a rozvíjanie hry na organe dnes aktívne pôsobiach organistiek. Zároveň podporovať záujem a vzdelávanie, predovšetkým detí a mládeže na poli organovej a cirkevnej hudby v liturgickom, ale aj koncertnom slova zmysle. Treba si uvedomiť, že Terchová sa stala v súčasnosti minimálne celonárodným pojmom spojenia kultúry (nielen vo folklórnom duchu) a turizmu. Terhovci sú dnes nielen vynikajúci strcovia pravej tradičnej slovenskej kultúry - folklóru, ale niektorí úspešne pôsobia aj v iných sférach umenia. Cirkevná a organová hudba v Terchovej je snáď poslednou duchovno-kultúrnou oblasťou, kde treba ešte veľa doháňať a implantovať nové trendy v liturgickej, príp. i koncertantnej oblasti cirkevnej hudby. Má na to všetky predpoklady, veď okrem mnohých mladých talentov má Terchová krásny veľký chrám, a bude mať, keď sa dokončí posledná etapa rekonštrukcie organu, aj výborný organ. Vyučovanie prebieha na novozakúpenom špičkovom digitálnom organe značky „Ahlborn“ na fare (v zimnom období) a vo farskom kostole (v letnom období). Organovú triedu vedie v súčasnosti učiteľ organovej hry na Katolíckej univerzite v Ružomberku

PaedDr. Mgr. art. Peter Lalinský, PhD.

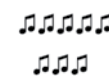
ZUŠ Ladislava Arvaya v Žiline
usporiadala dňa 27. novembra 2008 o 8.30 hod.
v priestoroch Materskej školy Terchová

KONCERT PRE NAJMENŠÍCH

Účinkovali žiaci klavírnej triedy Mgr. Zuzany Patrnčíakovej:

STANISLAVA BIELKOVÁ, SIMONA BOBÁŇOVÁ,
ALEXANDRA ONDRUŠOVÁ, EVA STRUHÁRNANSKÁ

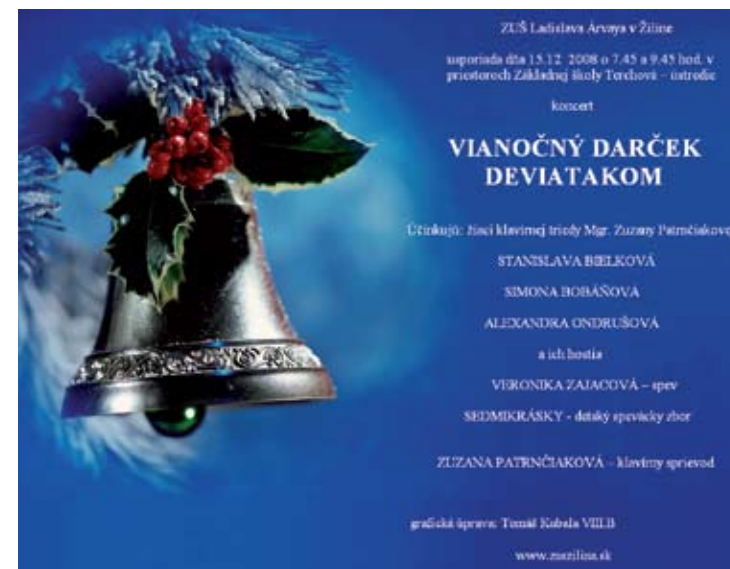
www.zuszilina.sk

Úspech našich folkloristov v Dolnom Kubíne

Dňa 19. októbra 2008 sa uskutočnila v Dolnom Kubíne krajská súťaž dedinských folklórnych skupín Nositelia tradícií, ktorú pripravili a zrealizovali Žilinský samosprávny kraj a Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne. So svojimi programovými blokmi sa predstavilo jedenásť folklórnych skupín z Liptova, Turca, Oravy, Bytče, Kysúc a Terchovej. Našu obec reprezentovala ŽSS Podolie v spolupráci s DFS Terchová, LH Terhovček a FS Pupov. V programovom bloku Na krstínach navodili takú atmosféru, aká bývala tradične na dobrom „krštení“. Trojgeneračná skupina folkloristov zapôsobilá svojimi tanečnými, hudobnými a speváckymi výkonmi, za čo ich porota odmenila postupom na celoštátnu súťaž dedinských folklórnych skupín, ktorá sa bude konať na jar roku 2009. Touto cestou sa chceme poďakovať všetkým účinkujúcim za vzorný prístup pri nacvičovaní programu a vzornú reprezentáciu našej obce. Úprimná vďaka patrí hlavne starším členom z radu dôchodcov, ktorí nám predviedli veľa zo svojho umenia a mnohému nás opäť priučili. Terchová znovu dokázala, že folklór v našej obci má hlboké korene a tradícia v nás stále ožíva.

manželia Miloš a Martina BOBÁŇOVCI

Labutia pieseň

dovoľte citát – dokonáno jest a jediné čo cítim že by som mal cítiť bola mi dopriata zvláštna česť s vami kráčať žitím.

tak teda zбоhom kamaráti s vami sa lúčiť je ťažko ja odchádzam vy ostávate a ešte s plnou fľaškou!

tak teda zбоhom krásne ženy vždy veril som vášmu klamu ale len kartám vďačím za to že v rukách občas držal som dámu

zбоhom známi – maškary so sebou tajomstvo odnesiem že nimi ostanete aj keď bude už dávno po plese

dajte si do sýta sekeru na moje meno rozbite ňou celý váš malý svet odchádzam spokojný? viem že isto raz vy – vrátite všetko späť

a hlavne: neplačte za mnou veď žiť i mrieť je fakt ošúchaná téma spokojne mi zatlačte oči a pred jedenástou ráno prosím nebuďte ma

Peter GREGOR
(úryvok)

Silvestrovským atramentom

Kresba - Ján SCHUSTER

Generácia

Bol mladý a ambiciózny. Dokonca aj nadaný.
-Ešte ste príliš mladý! – schladzovali ho každodenne. Uplynulo päť rokov. Na porade tvorivej skupiny ho zahriakli:
- Ešte ste príliš mladý!
Jeho prvorodeniatko úspešne zdolávalo v škole triedu za triedou. Ešte stále bol príliš mladý. Neúprosná plešina sa mu hlboko zahryzla do bujných kučier.
- Ešte ste príliš mladý! Ešte ste príliš mladý, máte čas! – utešovala ho generácia živých klasikov pri vesle.
Bola to veľmi zdravá a odolná generácia. Konečne horko-ťažko po dlhej agónii vymrela po meči aj po praslici. Vymasíroval si reumatickú nohu, vyglančil umelý chrup a začal horľavo realizovať svoje umelecké plány.
- Ešte ste príliš mladý! – povedal ponad plece mladému adeptovi.

KORNEL FÖLDVÁRI

Kresba - Ján SCHUSTER

A tento poznáte?

Matka dohovára svojej 15-ročnej dcére:
- Si samá diskotéka, samý chlapec, samá žurka, ale že tvoja matka mala včera 28 rokov, tak na to si ani nespomenieš!

Riaditeľ hovorí svojmu zástupcovi:
- Už dlhší čas pozorujem, že so mnou vždy súhlasíte. Vy nemáte vlastný názor?
- Mám, pán riaditeľ, ale neverím mu.

- Doktor hovoril, že na reumu je najlepší sex, - vraví žena.
- Poďme do postele, - vraví muž.
- Ale ja nemám reumu.
- No a o prevencii si nikdy nepočula?

Stretnú sa dvaja kovboji:
- Veľmi si spýšnel!
- Prečo?
- Keď som včera po tebe strieľal, ani si sa len neobzrel.

Dievčatko tlačí prázdny kočík. Babka sa ho pýta:
- A prečo nemáš v kočiaru bábiku?
- Lebo beriem antikoncepciu.

Prečo je vaša manželka taká ukecaná?
- V detstve ju omylom zaočkovali ihlou z gramofónu...

-red-

Ak máte problém s pochopením súčasnej finančnej krízy, nasledujúce riadky by vám mohli napomôcť...

1. Kedysi dávno v jednej dedinke v Indii jeden muž oznámil dedinčanom, že kúpi opice, a to každú za \$ 10.
 2. Dedinčania vedeli, že v okolí je mnoho opíc; odišli do lesa a začali ich chytať.
 3. Muž kúpil tisíce opíc za sľúbenú cenu po \$ 10. Ako sa znížil počet opíc v prírode, dedinčania nepokračovali vo svojom úsilí. Na to muž oznámil, že bude kupovať opice po \$ 20. Toto znova vyburcovalo dedinčanov a opäť začali chytať opice.
 4. Čoskoro na to sa výskyt opíc ešte znížil a ľudia sa vrátili späť na svoje farmy. Muž zvýšil ponuku na \$ 25, ale aj tak bolo veľmi ťažké chytiť opicu.
 5. Teraz muž oznámil, že bude kupovať opice po \$ 50 za kus, a keďže musí odísť do mesta, bude ho zastupovať jeho asistent, ktorý bude v jeho mene nakupovať opice.
 6. Keďže muž nebol prítomný, asistent povedal dedinčanom: „Pozrite na všetky tieto opice v klietkach, ktoré muž kúpil. Ja vám ich predám po \$ 35 a keď sa muž vráti z mesta, vy mu ich môžete predať späť po \$ 50, ako včera muž oznámil.
 7. Dedinčania dali dokopy všetky svoje úspory a kúpili všetky opice.
 8. Po tomto dedinčania už nikdy nestretli ani muža ani jeho asistenta, iba opice boli všade okolo ako na začiatku...
- Vitajte na Wall Street ! -red-

Kresba - Ján SCHUSTER

TRI BODKY NA ZÁVER

Láska ti dáva krídla,
aby si sa dozvedel,
do akých výšav si schopný vzlietnuť
a z akej výšky
padnúť na hubu.

Peter Gregor

Kresba - Ján SCHUSTER

Celý svet je jedna veľká krčma

Zlá a či dobrá doba – znesiem obe.
Len vyhnancom som býval v každej dobe.
Aj z krčmy vyhánajú, keď je záverečná.
Vyžeň ma, Bože, zas, keď budem v hrobe!

Ležal som vždy a ani som sa nepohol,
kým triezva pečeň rozkladala alkohol.
Zas ležím, nehýbem sa. Že aj pečeň sa na smrť opije, som tušiť nemohol.

Celý svet bol jedna krčma hriešna –
zbohom, vínko, krčmáročka driečna!
Pobral som sa hľadať takú krčmu,
kde nebude nikdy záverečná.

Dopil som a spustili ma do hrobu
ako vínom naplnenú nádobu.
Nad hrobom mi vínne mušky tancujú
– nijaký hrob nemá krajšiu výzdobu.

Lubomír FELDEK

A ešte do druhej nohy

Medzi dvoma prostitútkami:
- Predstav si, včera som od zákazníka dostala prvé euro.
Druhá na to škodoradostne:
- Tak ti treba! Máš používať prezervatív!!!

Pán sused, ako sa vyrovnáva-
te s tým, že ste v deň
svojich 80. narodenín znovu
o rok starší?
- S pocitom, že som o rok
starší, sa vyrovnávam bez
problémov.
Oveľa ťažšie sa vyrovnávam,
keď sa zohnem.

Päťročný Ivanko sa pýta
rovnako starej Aničky:
- Anička, vydaš sa za mňa?
- A dokážeš uživiť ženu s
piatimi bábikami?!

Stretnú sa dvaja. Prvý sa
pýta:
- Ako tráviš voľný čas?
- Nijako, nudím sa, - odvetil
druhý.
- Tak sa prihlás k nám do
spevokolu.
Hráme tam karty, popíjame,
zabávame sa s babami.
- A kedy spievate?
- Keď sa vraciame domov...

Mladý Róm a mladá Rómka
sa o voľačom bavili.
Róm vysvetľuje:
- Šak ja tvojho otca po-
znam! Taki čarni, ne?

-red-

Milovali sa,
vzali sa,
žili šťastne.
On v Košiciach,
ona v Komárne.

Kornel Földvári

O futbalových výsledkoch a futbalovej duši

MARIÁN ZAJAC

Aje opäť posezónne, presnejšie po jej jesennej polovici. Nastala „polčasová“ zimná prestávka a nastal čas pozrieť sa na účinkovanie terchovských futbalistov – mužov, dorastencov, starších i mladších žiakov. Rovnako ako človek, tak aj futbalová lopta má dušu. Najšťastnejšia je, keď ju vedia futbalisti „pohladit“ svojou technikou, presnými prihrávkami, dribléorskými kúskami, jemnocitným žonglovaním, no nenahnevá sa, aj keď futbalista silou napriahne a trafi z voleja sieť. Radosť futbalistov je radosťou ich fanúšikov. Koľko jej bolo v jeseni v našom klube? Málo? Veľa? Záleží, o ktorú kategóriu mužstva ide.

Mužstvo dospelých zimuje na deviatom mieste, čo určite nie je na radostné emócie. Straty bodov na domácej trávě a ani bodík privezený od súpera budú podstatným obsahom, ktorým sa budeme zaoberať počas zimy, aby odvetná časť na jar vyznela z tohto pohľadu oveľa pozitívnejšie. Zmena musí nastať v prvom rade v hlave. Tam sa rodí sebadôvera, disciplína, prístup k hre. Do mužstva už prichádzajú mladší chalani, kolektív sa vekovo obmieňa, omladzuje. Sú to chlapci, ktorí sú futbalovo zdatní a mnohí môžu mať časom aj vyššie ambície, no bez ďalšieho tréningu, práce na sebe, najmä v rovine náročnosti na seba samého to nepôjde. Preto futbalová duša verí, že na jar sa bude pri „A“ mužstve častejšie radovať, ako na jeseň, čo by sa mohlo premietnuť aj v tabuľke posunom o nejakú priečku nahor.

Dorast, nováčik IV. ligy skupiny Sever, zaznamenal vydarenú jeseň a svojim umiestnením prekonal očakávania. Mal náročný a ťažký vstup do sezóny, keď z úvodných štyroch zápasov si pripísal len dva body, hoci herne to nevyzeralo zle. Chalani sa však nepoddali, bojovali o priazeň futbalovej šťasteny, ktorá sa zvykne prikloniť, však to poznáte ku komu Od piateho kola sa body začali v tabuľke množiť a Terchová v kraji stúpala. Forma gradovala postupne, ku koncu súťaže, herne sa mužstvo zlepšovalo a postavenie v tabuľke ešte nemusí byť stropom. Dúfam, že v dorasteneckej kabíne sa futbalovej duši zapáčilo a chlapci budú rozdávať radosť svojou hrou i výsledkami. Len zostať nohami na zemi a hlavou pri poctivej robote na sebe.

Starší žiaci okupujú pokojný stred tabuľky. Výborný úvod i záver jesene zatienil nebudový september. Na počasie krásny, na výsledky nepriaznivý. Myslím, že tu sa trochu prejavilo lietanie v oblakoch po víťazstvách v úvode. To, že zrazu pôjde všetko samo a na víťazstvo stačí polovičný plyn, sa vypomstilo. Ako poučenie to ale prinieslo efekt a koniec súťaže bol opäť podľa našich predstáv.

Naša najmladšia kategória si môže vychutnávať pohľad na tabuľku zo všetkých najlepšie. Vedie totiž pelotón vo svojej súťaži a až na niektoré závähanie (vyhrávať vo Varíne 2:0 a prehrať 2:3) môžeme byť spokojní. To neznamená uspokojení. U detí to je však o inom. Mám radosť, že okrem tréningov si chlapci každý deň nosia loptu „pod pazuchou“, či už na Holúbkovu Roveň, alebo školské ihriská a inde. Niektorí sú doslova fanatici a futbalová duša z nich priam srší. Viem, že niekedy aj na úkor výsledkov v škole, ale o tom si pravidelne hovoríme a verím, že ani túto stránku spoločnými silami nezanedbáme.

Blíži sa koniec roka, Vianoce, Nový rok, obdobie, keď sa ľudská duša naplňa radosťou a nádejou z príchodu Ježiška – Božieho syna. Naplňme teda naše srdcia pravými hodnotami, aby sme boli k sebe dobrí, ohľaduplní, vedeli si pomôcť či poradiť počas celého budúceho roka 2009. Zároveň chcem v mene výboru FK Terchová poďakovať všetkým, ktorí boli zaangażovaní do chodu klubu. Vedenie, tréneri, vedúci mužstiev, hospodári, rodičia, hráči, sponzori, partneri i fanúšikovia. Veľká vďaka!

P.S. Priatelia futbalu, ani počas zimy nenechajme splasnúť futbalové lopty. Dofúkajme ich duše, pohladkajme guľaté čudo, veď futbalová duša žije stále, nielen počas sezóny. Nech má radosť celý rok.

FUTBAL

I. TRIEDA // MUŽI // TABUĽKA A VÝSLEDKY

1.	Dolná Tižina	13	10	2	1	35:11	32
2.	Višňové	13	9	2	2	32:9	29
3.	Rašov	13	7	4	2	36:20	25
4.	N. Lúčka	13	6	3	4	20:19	21
5.	R. Teplice	13	6	2	5	29:23	20
6.	Divinka	13	6	1	6	23:23	19
7.	Zástranie	13	5	3	5	23:25	18
8.	Rajec	13	4	5	4	16:15	17
9.	Terchová	13	4	2	7	24:25	14
10.	D. Pole	13	3	4	6	22:28	13
11.	P. Chlmec	13	3	4	6	14:21	13
12.	Zádubnie	13	4	1	8	21:32	13
13.	Štiavnik	13	3	2	8	19:32	11
14.	Hlboké	13	3	1	9	11:42	10

- 1. kolo:** Terchová – Hlboké 5:0 / Góly: Noga, Vantúch 3, Romančík
2. kolo: R. Teplice/Konská – Terchová 3:2 / Góly: Vantúch, Romančík
3. kolo: Terchová – Zádubnie 1:2 / Gól: Mažgút
4. kolo: Zástranie – Terchová 4:3 / góly: Boženik, Vantúch 2
5. kolo: Terchová – Divinka 4:0 / góly: Brežný 2, Lutišan, P. Gajdošík
6. kolo: Terchová – Dolná Tižina 3:1 / góly: Lutišan 3
7. kolo: Nez. Lúčka – Terchová 2:1 / gól: Vantúch
8. kolo: Terchová – Rajec 1:1 / gól: P. Chovanec
9. kolo: Višňové – Terchová 4:0
10. kolo: Terchová – Považský Chlmec 3:1 / Góly: V. Hanuliak 2, J. Tlacháč
11. kolo: Rašov – Terchová 2:0
12. kolo: Terchová – Dlhé Pole 1:1 / Gól: Trizuliak
13. kolo: Štiavnik – Terchová 4:0

I. TRIEDA // IV. LIGA - SKUPINA SEVER - DORASTENCI // TABUĽKA

1.	Máj Černová	13	8	4	1	40:17	28
2.	Oravská Jasenica	13	9	0	4	38:19	27
3.	Hôrky	13	7	1	5	28:19	22
4.	Terchová	13	6	3	4	28:18	21
5.	Rajec	13	7	0	6	29:22	21
6.	Predmier	13	6	2	5	33:29	20
7.	Stráňavy	13	6	2	5	25:27	20
8.	Belá	13	6	1	6	40:36	19
9.	L. Hrádok	13	5	2	6	24:26	17
10.	L. Sliače	13	5	1	7	19:21	16
11.	Záv. Poruba	13	5	1	7	15:39	16
12.	Zuberec	13	4	2	7	16:32	14
13.	Lisková	13	4	1	8	25:36	13
14.	Štiavnik	13	3	0	10	16:35	9

I. TRIEDA // IV. LIGA - SKUPINA SEVER - DORASTENCI // VÝSLEDKY

- 1. kolo:** Terchová – Belá 1:3 / Gól: Tlacháč
2. kolo: Stráňavy – Terchová 1:1 / Gól: Švec
3. kolo: Terchová – Černová 2:2 / Góly: Tlacháč 2
4. kolo: Zuberec – Terchová 3:2 / Góly: Noga, Rogoň
5. kolo: Terchová – Liptov. Sliače 3:0 / Góly: Noga, Zimen, Ondruš
6. kolo: Terchová – Štiavnik 2:1 / Góly: Noga, Sloviak
7. kolo: Hôrky – Terchová 1:0
8. kolo: Terchová – Lisková 3:1 / Góly: Miho 3
9. kolo: Or. Jasenica – Terchová 2:0
10. kolo: Terchová – Rajec 3:1 / Góly: Noga 2, Rogoň
11. kolo: Predmier – Terchová 1:4 / Góly: Noga 2, Adamovský, Lutišan
12. kolo: Terchová – Záv. Poruba 6:1 / Góly: Rogoň 2, Noga 2, Ondruš, Sloviak
13. kolo: Liptovský Hrádok – Terchová 1:1 / Gól: Švec

I. TRIEDA // STARŠÍ ŽIACI // TABUĽKA A VÝSLEDKY

1.	Varín	9	7	1	1	39:19	22
2.	Strečno	9	7	0	2	38:11	21
3.	Teplička	9	6	2	1	39:17	20
4.	Predmier	9	5	2	2	42:12	17
5.	Terchová	9	4	1	4	28:22	13
6.	Ajax Slimáčík Mojš A	9	3	1	5	19:26	10
7.	Štiavnik	9	2	3	4	17:27	9
8.	Višňové	9	3	0	6	13:27	9
9.	Kam. Poruba	9	3	0	6	15:36	9
10.	Ajax Slimáčík Mojš B	9	0	0	9	4:43	0

- 1. kolo:** Terchová – Slimáčík „B“ 11:0 / Góly: M. Ondruš 5, J. Rogoň 2, J. Zicho 2, T. Miho 1, S. Spišský
2. kolo: Teplička n/Váhom – Terchová 2:3 / Góly: M. Ondruš, J. Rogoň, J. Kačáni
3. kolo: Terchová – Slimáčík „A“ 5:2 / Góly: J. Rogoň, J. Kačáni 2, M. Ondruš 2
4. kolo: Terchová – Predmier 1:4 / Gól: J. Rogoň
5. kolo: Varín – Terchová 4:2 / Góly: M. Ondruš, J. Rogoň
6. kolo: Višňové – Terchová 3:1 / Gól: J. Rogoň
7. kolo: Terchová – Strečno 0:4
8. kolo: Kamenná Poruba – Terchová 1:3 / Góly: Š. Krištofik 2, M. Ondruš
9. kolo: Terchová – Štiavnik 2:2 / Góly: J. Rogoň 2

I. TRIEDA // MLADŠÍ ŽIACI // TABUĽKA

1.	Terchová	9	7	1	1	54:4	22
2.	Varín	9	7	1	1	32:16	22
3.	Predmier	9	6	2	2	47:7	20
4.	Ajax Slimáčík Mojš A	9	4	3	2	23:8	15
5.	Štiavnik	9	3	3	3	34:26	12
6.	Kam. Poruba	9	4	0	5	20:15	12
7.	Višňové	9	4	0	5	12:38	12
8.	Strečno	9	2	1	6	9:28	7
9.	Ajax Slimáčík Mojš B	9	1	2	6	4:21	5
10.	Teplička	9	0	1	8	5:67	1

I. TRIEDA // MLADŠÍ ŽIACI // VÝSLEDKY

- 1. kolo:** Terchová – Slimáčík „B“ 6:0 / Góly: E. Podhorský 2, M. Kvočka, M. Baláž, L. Jánošík, P. Romančík
2. kolo: Teplička n./Váhom – Terchová 0:18 / Góly: E. Podhorský 6, M. Baláž 6, E. Chrapčiak 3, L. Jánošík 2, R. Švec
3. kolo: Terchová – Slimáčík „A“ 0:0
4. kolo: Terchová – Predmier 4:0 / Góly: M. Baláž 2, E. Podhorský, L. Jánošík
5. kolo: Varín – Terchová 3:2 / Góly: R. Švec, L. Jánošík
6. kolo: Višňové – Terchová 0:9 / Góly: E. Podhorský 4, M. Baláž 3, L. Jánošík 2
7. kolo: Terchová – Strečno 7:0 / Góly: M. Baláž 3, L. Jánošík, E. Chrapčiak, E. Podhorský, J. Romančík
8. kolo: Kamenná Poruba – Terchová 0:3 / Góly: M. Baláž 3
9. kolo: Terchová – Štiavnik 5:1 / Góly: M. Baláž 2, E. Chrapčiak 2, M. Kvočka

HORSKÁ LIGA

S komickou postavou zriedkavou odvahou čudne píska máva každý mu nadáva

Dedinský rozhodca úžasný fenomén to čo on dokáže pozrieť vám doprajem

V nadstavenom čase pri treťom pokuse rozhodla penalta o tomto zápase

V nedeľu sa chystá popoludní pískať horské ligy brázdí spravodlivosť dráždi

Domáci sú šťastní hostia zasa zlostní ukončím to stručne výplatu mal ručne

-zaj-

Obec Terchová

Vážený pán Jozef Bárdy!

S potešením Vám odovzdávam

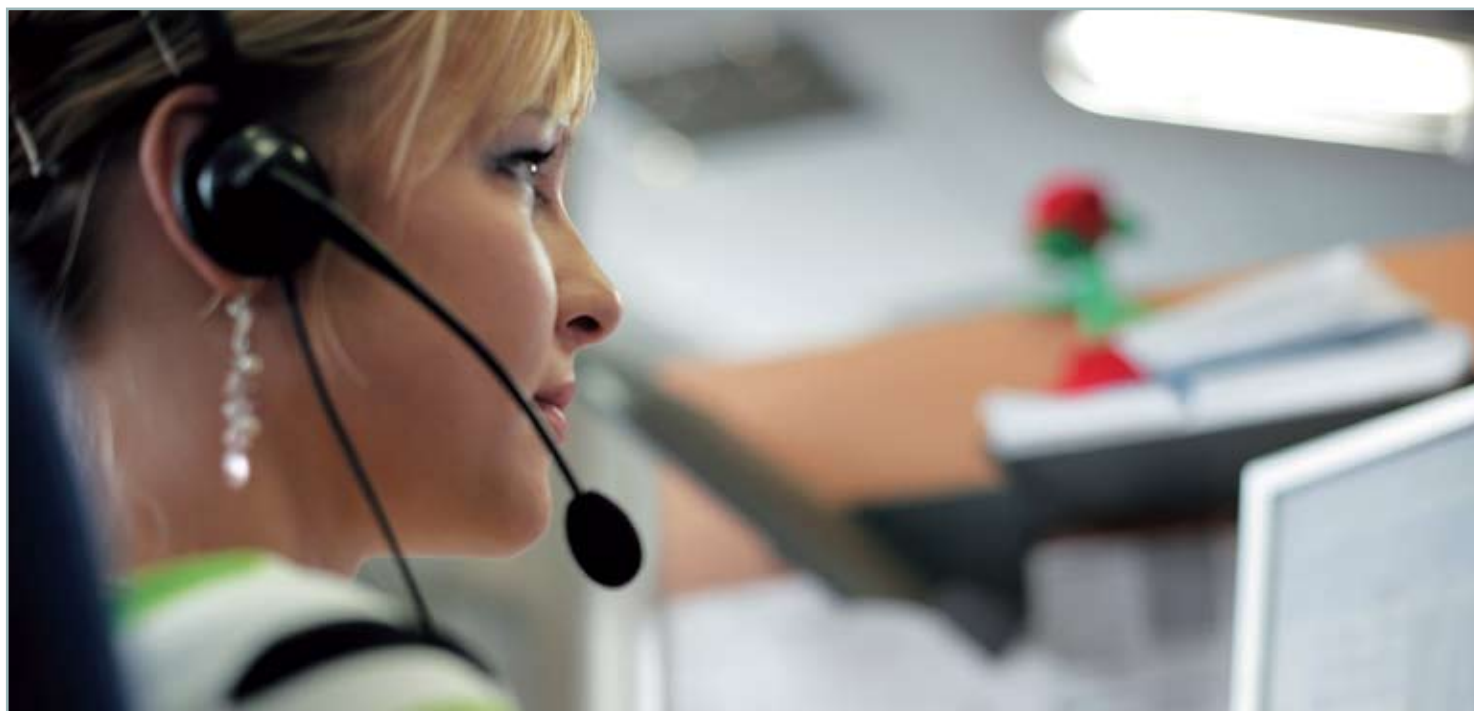
d'akovný list Obce Terchová.

Je to prejav úcty za Váš šľachetný a vysoko humánny čin darcovstva krvi - odmenený diamantovou Jánskeho plaketou. Som úprimne rád, že v našej obci žijú ľudia, ktorí dokážu myslieť na druhých, tak ako Vy. Dovoľte mi zablahoželať Vám a popriať v živote veľa zdravia a úspechov.

V Terchovej 12. decembra 2008

Viktor Vallo
starosta obce Terchová

Stredoslovenská energetika, a. s., dodáva energiu pre život a podnikanie takmer 700 000 zákazníkom. Na strednom Slovensku, našom domácom trhu, pôsobíme už 85 rokov. Naším prvoradým cieľom bola vždy spokojnosť našich zákazníkov. Preto sa zaujíname o ich potreby a požiadavky a neustále skvalitňujeme naše služby. Cítíme zodpovednosť za región, v ktorom pôsobíme, preto realizujeme programy rozvoja regiónu a ochrany životného prostredia.

www.sse.sk

Zákaznícke služby: domácnosti: 0850 111 468
domacnosti@sse.sk

podnikatelia: 0850 123 555
podnikatelia@sse.sk

Poruchová linka: 0800 159 000

STREDOSLOVENSKÁ ENERGETIKA
Energia pre váš biznis
už 85 rokov

KRASPLAST spol. s r.o.

Mládežnícka 285, 013 03 Krasňany

*Ďakujeme všetkým zamestnancom
a obchodným partnerom
za spoluprácu v roku 2008*

PF 2009

Tel.: + 421 – 41 – 5091311
www.krasplast.sk

Fax.: + 421 – 41 – 5091399
E-mail: krasplast@krasplast.sk

COBA
automotive

Vyšné Kamence 11, 013 06 Terchová

*Ďakujeme
všetkým zamestnancom
a obchodným partnerom
za spoluprácu v roku 2008*

PF 2009

Tel : +421 41 507 1101 Fax: +421 41 507 1151
e-mail: info@cobaautomotive.sk

Severoslovenské vodárne a kanalizácie a.s.
ďakujú obchodným partnerom a zákazníkom
za dobrú spoluprácu v roku 2008.

K blížiacim sa Vianociam a Novému roku
si Vám dovoľujeme zaželať pevné zdravie,
trvalé rodinné šťastie a po všetkých stránkach
úspešný rok 2009.

**RIC Terchovec ďakuje všetkým návštevníkom za
svoju priazeň a všetkým žela požehnaný rok 2009**

Otváracia doba
v RELAXAČNO-INFORMAČNOM CENTRE TERCHOVEC
počas VIANOČ a NOVÉHO ROKA

Do 23. 12. 2008 je režim nasledovný:

• v pondelok až štvrtok iba poobede od 15.00 h - 22.00 h
piatok, sobota a nedeľa je otvorené od 10.00 h - 22.00 h

ŠTEDRÝ DEŇ - 24. 12. 2008 - zatvorené

1. SVIATOK VIANOČNÝ - 25.12. 2008 - zatvorené

OD 26.12. 2008 do 30.12. 2008 - od 10.00 h - 22.00 h

**SILVESTER - 31.12. 2008 - otvorené - otváracia doba bude
spresnená do 16.12. 2008**

**NOVÝ ROK - 1.1. 2009 - otvorené - otváracia doba bude spresnená
do 16.12. 2008**

OD 2.1.2009 - otvorené v pondelok od 15.00 h do 22.00 h

• ostatné dni od 10.00 h do 22.00 h

Posledný vstup do bazénovej časti 20.30 hod.

Permanentky sa dajú kúpiť od 18. 12. 2008 od 12.00 hod na
RIC Terchovec. **Nový cenník** bude zverejnený od 16. 12. 2008
od 10.00 h, www.terchovec.terchova.sk a na RIC Terchovec.

www.dreveniceterchova.sk

Posledné voľné apartmány!

predajca: www.red.sk, 0915 808 511

Ukončíme pre vás v lete 2009.

optima
consulting

Farský úrad v Terchovej
v spolupráci
so Základnou umeleckou školou Ladislava Árvaya v Žiline

Vás pozývajú do

kostola sv. Cyrila a Metoda v Terchovej

dňa **13. decembra** 2008 t. j. v sobotu o **17:00 hod.**
na

Svätú omšu

Na slávení liturgie sa podieľajú:

žiaci novovzniknutého organového oddelenia

z triedy Petra Lalinského

Tomáš Baleja, Eva Halasová, Janka Patrnčíaková,
Jaroslav Romančík, Eva Struhárňanská

Okrem liturgických skladieb zaznejú v interpretácii
Petra Lalinského, Janky Patrnčíakovej a Evy
Struhárňanskej koncertné skladby od

J. S. Bacha
a P. I. Čajkovského

Obec Terchová, Farský úrad a Miestne kultúrne stredisko Terchová

OSLAVY SV. MARTINA TERCHOVÁ 2008

NEDEĽA 9. NOVEMBRA 2008
Kostol sv. Cyrila a Metoda
12:00 hod. **VÝROČNÁ FARSKÁ POKLONA**
16:30 hod. **ZÁVEREČNÁ POBOŽNOSŤ**

UTOROK 11. NOVEMBRA 2008
Kultúrny dom Andreja Hlinku
18:00 hod. **DETI SPOD ROZSUTCA**
Účinkujú:
DsFS Terchovček, DsFS Zázrivček a ŽSS Podolie

PIATOK 14. NOVEMBRA 2008
Obecný úrad Terchová
18:00 hod. **NEZABUDLI SME ...**
Program venovaný
Vladovi Krizovi a Štefanovi Hanuliakovi
pri príležitosti ich tohtoročných výročí.
Účinkujú: Trio z Chotára, Ťažká muzika
Veronika Zajacová, Zuzana Patrnčíaková,
Mária Jančíková a ďalší.

NEDEĽA 16. NOVEMBRA 2008
Kultúrny dom Andreja Hlinku
15:00 hod. **ROBO KAZÍK A JEHO HOSTIA**
Záverečný program Martinských slávností v Terchovej
Program realizovaný v spolupráci s reštauráciou KULTÚRNY DOM

SSB STREDSLOVENSKÁ ENERGETIKA člen skupiny EDF

Čarovné Vianoce

Vo Farskom kostole v Žiline sa vo štvrtok 11. decembra uskutočnil vianočný koncert venovaný predstaviteľom politického, kultúrneho a spoločenského života žilinského regiónu a všetkých ľudí dobrej vôle. Moderátorka Lucia Michaláková s radosťou o 17:00 h všetkých privítala. Organizátori pripravili kultúrny program, v ktorom účinkovali Zlaté husle, Dalibor Karvay, Ján Babjak a Obývačkový orchester z Terchovej. Na toto predvianočné hudobné pohladenie vo Farskom kostole pozvali verejnosť organizátori Rímskokatolícky farský úrad v Žiline spolu so Žilinským samosprávnym krajom a Krajským kultúrnym strediskom v Žiline.

Dňa 21. novembra 2008 slovenská televízia štúdio Košice, realizovala nahrávanie terchovských hudobno-speváckych kolektívov do televíznej relácie KAPURA. Nahrávka Tria z Chotára a Ťažkej muziky bola odvysielaná 29. a 30. novembra 2008 na STV 2 a Obývačkový orchester z Terchovej 13 a 14. decembra 2008 taktiež na STV 2.

Obec Terchová
a Miestne kultúrne stredisko

STRETNUTIE S MIKULÁŠOM

Program:
Piatok 5. decembra 2008

10,30 hod. - Penzión Terchová
MIKULÁŠ pre deti Materských škôl – MŠ
ústredie a MŠ Struháreň

15,30 hod. – KD A. Hlinku
Vianočná besiedka spojená s MIKULÁŠOM
Účinkujú deti MŠ Terchová pre rodičov, starých
rodičov a súrodencov

18,00 hod. - Penzión GORÁL – Holúbková Roveň
Goralský MIKULÁŠ

Sobota 6. decembra 2008

14,00 – 16,30 hod. - Obec Terchová
MIKULÁŠSKÁ JAZDA na koči po Terchovej
a okolí

16,30 hod.
Rozsvietenie stromčeka pred kostolom

Nedeľa 7. decembra 2008

9,30 – 9,45 hod. - Areál pred Obecným úradom
MIKULÁŠ s J.P. Carom prináša všetkým
poslušným deťom 100-vky baličkov.

Martin Adamovič

si Vám dovoľuje oznámiť, že po ukončení štúdiá na Akadémii
muzických umení v Prahe bude dňa 3. 12. 2008 o 10:00 hod. v sále
B. Martinů, Malostranské náměstí 12, Praha 1, promovaný na
magistra umenia (MgA.)

Dožovského 8, 811 08 Bratislava 1

TIP na vianočný darček

V obecnej knižnici si môžete zakúpiť DVD o pátrovi Jozefovi Šabovi pod názvom „NÁŠ PÁNKO“, ktorý pôsobil v našej farnosti celých 20. rokov. Bol iniciátorom postavenia pohyblivého dreveného betlehema, vitráži okien na kostole, Jasličkovej pobožnosti, Cyrilometodských dní, sôch a súsoší v areáli kostola a hlavne bol príkladný a obetavý správca našej farnosti. Dokumentárny film o tomto nezabudnuteľnom pátrovi bol realizovaný, ako dar k jeho 80. narodeninám od terchovských veriacich. Každý kto ho pozná mal by mať tento film vo svojej knižnici.

Obecné noviny Terchová

Vydáva Miestne kultúrne stredisko Terchová **Šéfredaktor:** Ján Miho ml. **Redakcia:** Helena Laščiaková, Katarína Halapiová
Redakčná rada: Peter Cabadaj, Rudolf Patrnčíak, Vladimír Križo, Milan Moravčík st., Mgr. Renáta Opalková, Ing. Marián Zajac, Marián Žiško, Mgr. Katarína Ďuratná, Václav Bobáň, Mária Jančíková **Jazyková úprava:** Peter Cabadaj **Tlač:** Tlačiareň BEN, Turčianske Teplice **Grafická úprava:** Zrno, Dolný Kubín
Adresa redakcie: MKS Terchová, tel. č.: 041 / 569 51 29. OcÚ Terchová, tel. č.: 041 / 569 51 38, fax: 041 / 569 53 10
Registračné číslo: 1/92. **Vyšlo v decembri 2008**